
Årsredovisning för
Länsförsäkringar Södermanland

519000-6519

Räkenskapsåret

2016-01-01-2016-12-31

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Länsförsäkringar Södermanland avger härmed årsredovisning för 2016, bolagets 171 verksamhetsår.

Verksamhet

Länsförsäkringar Södermanland har sitt verksamhetsområde i Södermanlands läns nio kommuner: Eskilstuna, Flen, Gnesta, Katrineholm, Nyköping, Oxelösund, Strängnäs, Trosa och Vingåker.

Bolaget erbjuder privatpersoner, företag och organisationer ekonomisk trygghet genom ett omfattande sortiment av produkter och tjänster inom sakförsäkring, livförsäkring och bankverksamhet. Inom sakförsäkring deltar bolaget i den gemensamma återförsäkringsaffären inom länsförsäkringsgruppen.

Förutom verksamhet där Länsförsäkringar Södermanland har egen koncession erbjuder bolaget försäkring inom såväl sak- som livförsäkringsområdet samt bank- och fondtjänster genom avtal med Länsförsäkringar AB och dess dotterbolag. De förmedlade affärerna är bank- och fondverksamhet, livförsäkring samt djurförsäkring. För de förmedlade affärerna har bolaget ansvaret för kundrelationerna.

Bolaget bedriver även mäklarrörelse avseende fastigheter och bostadsrättslägenheter genom att vara franchisegivare åt tre fastighetsmäklarföretag.

Total affärsvolym

Den totala volymen för bolagets affärer fördelar sig enligt nedan, Mkr:

Sakförsäkring, premieinkomst direkt försäkring 591,3 Mkr (fg år 559,9 Mkr)

Livförsäkring, premieinkomst 159,0 Mkr (fg år 215,0 Mkr)

Bank, inlånings- och utlåningsvolym 8 499,6 Mkr (fg år 7 809,1 Mkr), spara och placera volymer 640,5 Mkr (fg år 543,0 Mkr)

Organisation och struktur

Länsförsäkringar Södermanland är kundägt, lokalt och självständigt. Bolagsformen ömsesidig innebär att bolaget ägs av kunderna, bolagets försäkringstagare. Ägarna har inflytande över verksamheten genom att de väljer fullmäktigeledamöter, för närvarande 66 st som ska företräda dem på bolagsstämman.

Bolagsstämman utser bolagets styrelse som består av sju ledamöter. Därutöver ingår vd och två personalrepresentanter i styrelsen. Styrelsen för Länsförsäkringar Södermanland ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. I detta ansvar ingår att fastställa en ändamålsenlig organisation, övergripande mål och strategier för verksamheten samt riktlinjer för kontroll och styrning av verksamheten. Styrelsen fastställer årligen en arbetsordning för sitt arbete, en instruktion för VD samt policy och riktlinjer för de viktigaste områdena. Styrelsen har under 2016 haft åtta sammanträden.

Länsförsäkringar Södermanland ingår som ett av 23 lokala och kundägda länsförsäkringsbolag i federationen Länsförsäkringsgruppen. Gemensamt äger gruppen Länsförsäkringar AB med dotterbolag.

Väsentliga händelser under året

Länsförsäkringar Södermanland firade under 2016 bolagets 170-årsjubileum. Under året genomfördes ett stort antal jubileumsaktiviteter varav de mest uppmärksammade var utdelning av medel från den nyinrättade Jubileumsfonden, erbjudande om gratis reflexvästar till länets förskolor samt en brandsläckarkampanj. Den senare innebar att ca 52 000 kunder med boendeförsäkring fick ett erbjudande om att få en gratis 6 kg pulversläckare. Släckarna delades ut vid 12 tillfällen på 9 orter i länet samt på bolagets kontor. Sammanlagt delades ca 34 000 släckare ut.

Det nya regelverket Solvens 2 började gälla från årsskiftet och bolaget har under 2016 genomfört den rapportering till Finansinspektionen som följer av regelverket. Det rör sig om en betydande mängd rapporter och dessa har genomförts på ett betryggande sätt med en stor arbetsinsats från aktuarie, riskkontroll och ekonomienheten.

Under hösten har bolaget börjat mäta kundernas åsikter om bemötande och service genom telefonintervjuer efter genomförda kundmöten per telefon. Syftet med mätningarna är att ta vara på de förslag på förbättringar som kunderna framför samt att vara en grund för individuell återkoppling. Tidiga erfarenheter är att kunderna är mycket nöjda, möjligtvis med undantag för tillgängligheten under vissa tider.

2016 hade bolaget många och stora brandskador, särskilt inom lantbruks- och villaförsäkring och lönsamheten inom sakförsäkring har inte varit tillfredsställande. Inom motorfordonsförsäkring har både skadefrekvens och antal skador samt i vissa fall även medelskadekostnad ökat under året. Under året har därför ytterligare argument för premiesättning införts samt även fler riskurvalsregler. Avsikten är åstadkomma en bättre riskanpassning av premien samt att vara mer restriktiv med att teckna särskilt riskbenägna försäkringar.

Under våren genomfördes en ny marknadsorganisation. Från att ha varit organiserat i affärsområden för Privat resp Företag gäller nu en organisation efter affär med affärsområde Försäkring resp Bank och Liv. Den nya organisationen började gälla den 1 maj 2016.

Länsförsäkringsgruppen tog i början av året beslut om ny grafisk profil med nya typsnitt och helt nytt visuellt uttryck. Länsförsäkringar Södermanland har påbörjat införandet under 2016 och kommer successivt under en treårsperiod att anpassa allt – skyltar, trycksaker, hemsida mm – till den nya profilen.

Länsförsäkringar Bank fyllde 2016 20 år vilket firades bl a med en kundtävling.

Under hösten fick Länsförsäkringsgruppen högsta betyg av kunderna avseende privat sakförsäkring, privat livförsäkring, privat fordonsförsäkring, privat bank samt fastighetsförmedling. Mätningen görs av Svensk KvalitetsIndex som är ett oberoende undersökningsföretag.

De finansiella marknaderna har varit uppåt under året, räntorna har varit fortsatt låga och avkastningen på aktier och fastigheter har varit god. För Länsförsäkringar Södermanlands del har det inneburit en positiv avkastning i kapitalförvaltningen 2016. För koncernen uppgår avkastningen till 274,0 Mkr (274,8 Mkr), vilket motsvarar en totalavkastning på 8,9 % (9,9 %).

Länsförsäkringsgruppens arbete med att återinvestera i ett nytt gemensamt IT-stöd för sakförsäkring har fortsatt. Arbetet kommer att pågå under flera år och planerna är att införa det nya IT-stödet stegvis. Under 2016 fick planerna på ett första genomförandesteg flyttas till 2017.

Resultat och ekonomisk ställning

Sakförsäkring

Premieinkomst och marknad

Premieinkomst, Mkr	2016	2015
Direkt försäkring	591,2	559,9
Mottagen återförsäkring	39,8	38,8
Summa egen affär brutto	631,0	598,8
Förmedlad djurförsäkring	70,2	69,9
Totalt	701,3	668,7

Marknadsandelar*, procent	2016	2015
Hem	35,4	34,9
Villahem	39,3	39,6
Fritidshus	40,1	41,0
Lantbrukshushåll	90,5	90,5
Företag		
• Byggindustri	43,1	42,4
• Tillverkningsindustri	47,8	45,6
• Tjänsteföretag	35,1	34,3
Personbil	37,9	38,9

Bolaget har haft en god tillväxt inom företagsförsäkring, vilket resulterat i att marknadsandelarna i dessa affärer har stärkts under 2016.

Skadefall

Årets skadekostnad direkt affär, exkl skaderegleringskostnader, uppgick för skadeår 2016 till 437,9 (391,0) Mkr. Antalet registrerade skador i motorfordonsförsäkring var 17 555 (16 462) st, i övrig direkt försäkring 10 981 (10 734) st.

Avvecklingen av tidigare års avsättningar för oreglerade skador innebar ett positivt avvecklingsresultat i direkt affär för egen räkning på ca 1,4 (8,0) Mkr och ca 8,4 (14,1) Mkr i mottagen affär.

Livförsäkring

Bolagets försäljning av liv- och pensionsförsäkring minskade med 19,3 (+26,4) % till ett försäljningsvärde av 272,3 (337,5) Mkr. Premieinkomsten minskade med 26,1 (+13,2) % medan det förvaltade kapitalet ökade med 3,5 (+0,5) %. Bolagets livförsäkringsverksamhet resulterade i ett överskott på 0,4 (0,8) Mkr under verksamhetsåret, se även not 9.

Premieinkomst, Mkr	2016	2015
Traditionell försäkring	36	43
Fondlivförsäkring	123	171

Försäkringskapital, Mkr	2016	2015
Traditionell försäkring	1 736	1 823
Fondlivförsäkring	2 353	2 127

Bankverksamheten

Bankverksamheten har haft en god tillväxt under året. Den totala affärsvolymen, mätt som in- och utlåning, har ökat med 690,5 (755,5) Mkr eller med 8,8 (10,5) %. Bankverksamheten resulterade i ett underskott på -2,4 (-2,6) Mkr, varav avsättning för bankersättningar med förbehåll minskat och påverkat resultatet positivt med 5,2 (-0,4) Mkr, se även not 9 respektive not 27.

Volym, Mkr	2016	2015
Inlåning	2 409	2 183
Utlåning	6 090	5 626
- varav bottenlån	5 694	5 209
Spara och placera*	640	543
Antal kunder med bankprodukter	22 127	21 163

* Spara och placera omfattar fondprodukter, investeringssparkonto (ISK), individuellt pensionssparande (IPS) och aktieindexobligationer (AIO)

Kapitalförvaltning

Marknadsvärdet på koncernens placeringstillgångar, exklusive likvida medel och upplupna ränteintäkter, fördelade sig enligt följande tillgångsslag per 31 december 2016:

Tillgångsslag, Mkr	2016	2015
Obligationer, lån	773,4	773,2
Aktier, svenska	1 924,7	1 726,7
Aktier, utländska	485,5	371,8
Övriga placeringstillgångar	9,0	9,0
Summa placeringstillgångar	3 192,6	2 880,7

Det totala engagemanget i fastigheter (andelar och aktier i fastighetsbolag) uppgick till 785,3 (629,7) Mkr. Koncernens likvida tillgångar uppgick vid verksamhetsårets slut till 45,4 (52,3) Mkr.

Kapitalförvaltningens resultat för koncernen uppgick till 274,0 (274,8) Mkr. Av detta resultat avser 220,0 (247,3) Mkr realiserade värdeförändringar på placeringstillgångar.

I bolagets placeringsriktlinjer återfinns det interna regelverket för hur bolagets får allokera mellan olika tillgångsslag. Nedanstående tabell utvisar allokeringen av placeringstillgångarna, inklusive likvida medel och upplupna räntefordringar, baserat på regelverket i placeringsriktlinjerna.

Allokering av placeringsportfölj, Mkr	2016-12-31		2015-12-31	
Aktier i Länsförsäkringar AB	765,2		708,4	
Aktier samt andelar i investeringsfonder ("aktiefonder")	764,9		678,6	
Sverige	298,6	39 %	316,6	47 %
Europa	134,2	18 %	120,5	18 %
USA	285,5	37 %	198,9	29 %
Övriga marknader	46,6	6 %	42,6	6 %
		100 %		100 %
Räntebärande tillgångar	815,7		818,1	
Likvida medel	45,3	6 %	52,3	6 %
Svenska obligationer - stat och kommun	92,2	11 %	106,9	13 %
Säkerställda obligationer	421,3	52 %	422,9	52 %
Företagsobligationer	256,9	31 %	236,0	29 %
		100 %		100 %
Fastighetsrelaterade placeringstillgångar	785,3		629,7	
Investeringsfonder ("fastighetsfonder")	177,7	23 %	189,0	30 %
Humlegården Fastigheter AB	532,6	68 %	440,7	70 %
Lansa Fastigheter AB	75,0	10 %	0,0	0 %
		100 %		100 %
Alternativa investeringar	113,1		105,6	
Totalt (inklusive likvida medel)	3 244,2		2 940,4	

Resultat

Årets resultat före dispositioner och skatt för koncernen uppgick till 251,9 (268,8) Mkr och efter dispositioner och skatt till 216,7 (228,9) Mkr. Försäkringsrörelsens tekniska resultat uppgick till -2,7 (5,5) Mkr.

Förväntad utveckling

Sverige befinner sig för närvarande i en högkonjunktur och vi förväntar oss att den fortsätter 2017 med god tillväxt, stark investeringstillväxt, låg inflation och fortsatt negativa räntor. Vår bedömning är att lågräntemiljön kommer att bestå så länge inflationen fortsätter att vara låg. Stor osäkerhet råder beträffande utvecklingen av internationell handel m a a den nya amerikanska administrationen samt konsekvenserna av brexit. Vi räknar med att ha en fortsatt tillväxt inom samtliga verksamhetsområden under 2017. Vår bankverksamhet kommer att fortsätta att pressas av låga marginaler och ökade regelverkskostnader. Sakförsäkringsverksamhetens problem med ökade skadekostnader innebär i förlängningen selektiva prishöjningar och ett ökat fokus på riskurval och skadebegränsande och skadeförebyggande åtgärder. Sakförsäkringsverksamheten belastas även den av höga administrativa kostnader för anpassning till och fortsatt upprätthållande av nya regelverk.

Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som bolaget står inför

Riskerna behandlas huvudsakligen under not 2. De väsentligaste riskerna är:

Försäkringsrisker

Bolagets riskportfölj i direkt affär bedöms vara balanserad. Den genomsnittliga skadeprocenten direkt affär (exklusive skaderegleringskostnader) som uppgår till 75,2 procent under senaste 5-årsperioden återspeglar försäkringsrisken. Den mottagna affären innehåller huvudsakligen svensk affär. Premieinkomsten för den mottagna affären uppgick under verksamhetsåret till 39,8 (38,8) Mkr eller 6,3 (6,5) % av den totala premieinkomsten brutto. Bolaget skyddar sig för större skador genom återförsäkring.

Största ekonomiska risk i mottagen affär bedöms vara den i affären ingående Nordiska Kärnförsäkringspoolen. Maximal ansvarighet per skadehändelse i denna pool uppgår för bolagets del till ca 4,8 Mkr (0,5 Meuro).

Placeringsrisker

Bolagets placeringstillgångar är utsatta för risken för värdeförluster genom bl a börsfall, valutaförändringar och ränteförändring. Bolagets placeringar i utländska aktier och andelar uppgår till ca 485,5 Mkr och i aktieindexobligationer till ca 9,4 Mkr. Valutaexponeringen är främst i amerikanska dollar och Euro.

Marknadsvärdet på bolagets räntebärande placeringstillgångar, obligationer och lån utgjorde vid räkenskapsårets utgång 773,4 Mkr. Ränterisken på dessa tillgångar utgjorde 1,6 (1,2) % vid 1 procentenhets förändring av den allmänna räntenivån.

Kreditrisker

Bolaget står för 80 % av kreditförluster för lån som förmedlats av bolaget till Länsförsäkringar Bank. För ett enskilt år är ansvaret begränsat till årets provisioner för förmedlad bankaffär. Om kreditförlusterna totalt är större än årets provisioner överförs förlusten till kommande år. Bolagets totala kreditförluster uppgick till 0,4 (1,8) Mkr.

Solvens II

Solvens II-direktivet är ett europeiskt regelverk för försäkringsbolag som syftar till att skapa en enhetlig europeisk försäkringsmarknad med ökat skydd för försäkringstagare. Solvens II-regelverket ställer krav på att försäkringsbolag ska ha tillräckligt med kapital i förhållande till sina risker för att kunna leva upp till sina åtaganden gentemot försäkringstagarna. Tidigare skuldtäckningsregler och nyckeltal förknippade med dessa har ersatts av kapitalkrav utifrån bolagets totala risk. Länsförsäkringar Södermanland påbörjade anpassningen till Solvens II-regelverket redan 2011 och har i huvudsak fokuserat på att anpassa Länsförsäkringar Södermanlands företagsstyrning till de nya legala kraven och uppfylla nya krav på rapportering till tillsynsmyndigheten. De nya reglerna trädde ikraft den 1 januari 2016 och första rapporteringen gjordes i maj 2016.

Under 2015 la Länsförsäkringar Södermanland fokus på att anpassa verksamhet och styrning till övergångsreglerna och det då kommande regelsystemet, bl a reviderades och förtydligades flera riktlinjer och instruktioner. I och med att vissa av de nya tillsynsrapporterna lämnas till Finansinspektionen för första gången under 2017 så har arbetet avseende Solvens II fortsatt under 2016, dock i mindre skala än tidigare.

Bolaget har under de senaste åren arbetat med att förhålla sig till det nya regelverket, framförallt avseende riskbedömning i kapitalförvaltningen samt riskrapportering till styrelsen. Bolagets bedömning är att bolaget med god marginal uppfyller de nya kraven.

Övriga viktiga områden

Medarbetarna

Bolaget har 142 tillsvidareanställda varav 80 kvinnor och 62 män. Av de 15 cheferna är 10 kvinnor och 5 män. Samtliga medarbetare har fast månadslön. Utöver detta omfattas samtliga medarbetare förutom företagsledningen, VD och compliance av ett målboussystem som beslutas av styrelsen för ett år i taget. Målboussystemet kan närmast liknas vid ett vinstdelningssystem och utfallet kan maximalt bli 18 tkr per heltidsanställd medarbetare och år. För 2016 blev det inte något utfall i målboussystemet p g a ett negativt försäkringstekniskt resultat.

Miljö

Bolaget är sedan 2003 miljöcertifierat enligt ISO 14001 och arbetar med ständiga förbättringar för miljön. Under 2016 har vi bland annat arbetat med skadeförebyggande insatser.

Hälsa

Bolaget arbetar sedan många år tillbaka med hälsofrämjande insatser. Under 2016 genomfördes flera bolagsövergripande hälsoaktiviteter för samtliga medarbetare, bl a den sk ”Jubileumsklassikern”, en kombinationsaktivitet med skidåkning, cykling och löpning som många medarbetare deltog i. Bolaget erbjuder också subventionerade träningskort och subventionerad lunch.

2016 uppgick den totala sjukfrånvaron till 4,1 % (4,6 %). Samtliga medarbetare erbjuds en subventionerad sjukvårdsförsäkring och avtal finns med företagshälsovården.

Arbetsmiljö

Länsförsäkringar Södermanland arbetar med ständiga förbättringar i arbetsmiljön. Medarbetarsamtal där chef och medarbetare samtalar kring olika områden, sätter individuella mål och överenskommer om en

kompetensutvecklingsplan genomförs årligen. Under 2015 genomförde bolaget ergonomigenomgångar av de flesta medarbetares fysiska arbetsplatser, med ett åtgärdsprogram till följd som avslutades 2016.

Etik

Inom den finansiella branschen är etikfrågorna av högsta vikt. Etiska regler och ett gemensamt förhållningssätt skapar förtroende i relationen med kunder, medarbetare och leverantörer. Länsförsäkringar Södermanland har ett regelverk för etik och moral där den uppförandekod som togs fram under 2014 är central.

Koncernen

Koncernen består av moderbolaget Länsförsäkringar Södermanland (519000-6519) samt det helägda dotterbolaget Strimlusen Förvaltnings AB (556683-5905).

Dotterbolag

Strimlusen Förvaltnings AB är ett helägt dotterbolag till Länsförsäkringar Södermanland. Bolaget äger och förvaltar andelarna i Länsförsäkringar Secondary PE Investments S. A. samt andelarna i fastighetsbolagen Humlegården Fastigheter AB och Lansa Fastigheter AB. Resultatet i dotterbolaget uppgick till 0,0 (3,8) Mkr. Se även not 13.

Ersättningar till styrelsen

Till styrelsens ordförande och de av bolagsstämman valda ledamöter utgår arvode enligt bolagsstämmans beslut. Vd och de två personalrepresentanter som ingår i styrelsen erhåller inget arvode.

Ersättningar till VD och ledande befattningshavare

Följande principer för ersättning till VD och ledande befattningshavare har fastställts av bolagsstämman:

Ersättning till VD utgår i form av fast månadslön. VD har därutöver förmånsbil utan bruttolöneavdrag. Ingen bonus eller annan rörlig ersättning finns. VD har rätt till pension från 60 år med nivån 65 procent av slutlönen.

Med ledande befattningshavare avses de personer som tillsammans med verkställande direktören utgör företagsledning d v s med nuvarande organisation affärsområdeschef försäkring, affärsområdeschef bank & liv, skadeförmedlare, ekonomichef, HR chef och kommunikationschef.

Ersättning till ledande befattningshavare utgår i form av fast månadslön. För befattningshavaren är det möjligt att byta den förmånsbestämda avtalspensionen mot en avgiftsbestämd pension. Den avgiftsbestämda premien motsvarar den premie som skulle gälla vid en förmånsbestämd försäkring. För bolaget råder kostnadsneutralitet oavsett vilken lösning som befattningshavaren väljer. Pensionsåldern är 65 år, dock finns genom kollektivavtal möjlighet att begära pension från 62 år för de som är födda 1955 eller tidigare. Ingen bonus eller annan rörlig ersättning finns för ledande befattningshavare.

Styrelsen har inom sig utsett ett ersättningsutskott som bereder arbetet med ersättning till ledande befattningshavare och vd. Styrelsen behandlar årligen ersättningarna till ledande befattningshavare och vd. Upplysning om ersättningar till styrelsen, vd och övriga ledande befattningshavare framgår av not 35.

Närstående

En beskrivning av närstående parter och koncernens transaktioner med närstående framgår av not 40 i årsredovisningen.

Förslag till resultatdisposition

Föregående års resultat har i enlighet med stämmans beslut överförts till balanserade vinstmedel. Styrelsen och verkställande direktören förslår bolagsstämman besluta att årets vinst jämte balanserade medel i moderbolaget (se "Rapport över förändringar eget kapital"), totalt kronor 813 597 949, balanseras i ny räkning. Se även not 39

FEMÅRSÖVERSIKT (Tkr)

(värdena avser koncernen)

Belopp i Tkr	2016	2015	2014	2013	2012
Resultat					
Premieintäkt f.e.r	565 269	523 065	540 417	472 231	455 180
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	17 145	8 402	6 704	10 478	12 532
Försäkringsersättningar f. e. r.	-483 857	-432 908	-451 045	-400 111	-358 890
Återbäring	0	0	0	0	0
Driftskostnader f. e. r.	-97 086	-91 571	-94 189	-91 263	-92 568
Övriga tekniska kostnader f.e.r.	-4 174	-1 536	-2 927	0	0
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen	-2 703	5 452	-1 040	-8 665	16 254
Finansrörelsens resultat	256 883	266 370	252 627	175 651	128 955
Övriga intäkter och kostnader	-2 243	-3 004	-9 040	-14 640	-16 093
Resultat före dispositioner och skatt	251 936	268 818	242 546	152 346	129 117
Årets resultat	216 726	228 922	199 761	122 801	137 624
Ekonomisk ställning					
Placeringstillgångar, verkligt värde 1)	3 192 553	2 880 715	2 507 692	2 137 342	1 953 271
Premieinkomst f. e. r.	577 487	544 092	556 565	481 263	464 339
Försäkringstekniska avsättningar f. e. r.	1 201 026	1 151 167	1 109 691	851 306	812 856
Kapitalbas 2)	-	1 601 088	1 423 827	1 248 536	1 121 168
Erforderlig solvensmarginal 2)	-	121 579	126 548	98 656	96 137
Konsolideringskapital					
Beskattat eget kapital	1 828 415	1 611 689	1 382 767	1 183 006	1 060 206
Uppskjuten skatt	340 542	306 316	269 733	288 033	201 131
Konsolideringskapital	2 168 957	1 918 006	1 652 500	1 471 039	1 261 337
Konsolideringsgrad	375,6%	352,5%	296,9%	293,2%	271,6%
Soliditet	180,6%	166,6%	149,0%	165,7%	155,2%
Solvensrelaterade uppgifter					
Kapitalbas	2 116 080	-	-	-	-
varav Primärkapital	2 116 080	-	-	-	-
Minimikapitalkrav	254 262	-	-	-	-
Solvenskapitalkrav	1 017 049	-	-	-	-

Nyckeltal**Försäkringsrörelsen 3)**

Skadeprocent f. e. r.	86,4%	83,1%	84,1%	83,9%	78,1%
Driftskostnadsprocent f. e. r.	17,1%	17,4%	17,4%	20,1%	21,1%
Totalkostnadsprocent f. e. r.	103,5%	100,6%	101,4%	104,0%	99,1%

Kapitalförvaltningen 4)

Direktavkastning	0,7%	1,1%	0,7%	0,4%	2,1%
Totalavkastning	8,9%	9,9%	10,7%	9,0%	7,3%

1) Exklusive depåer hos företag som avgivit återförsäkring

2) Avser Moderbolaget

3) Resultatet från medlemsskapet i Trafikförsäkringsföreningen ("TFF"), som från och med 2014 redovisas netto i posten "Övriga tekniska kostnader" i resultaträkningen, består av komponenterna skadekostnader, premier, driftskostnader och kapitalavkastning. Nyckeltalen för försäkringsrörelsen avseende samtliga jämförelseår har omräknats med anledning av de förändrade principerna. Vid beräkningen av nyckeltalen bruttoredovisas de olika komponenterna som ingår i resultatet från TFF.

4) Exklusive depåer hos företag som avgivit återförsäkring, inklusive kassa och bank

Direktavkastningen har beräknats som summan Driftöverskott byggnader, ränteintäkter och utdelningar i relation till medelvärdet av placeringstillgångarnas värde vid årets början och slut

I Totalavkastningen ingår även realisationsresultat och värdeförändringar i underlaget.

Rapport över koncernens resultat och övrigt totalresultat

1 januari - 31 december

TEKNISK REDOVISNING AV SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSE

Belopp i Sek

		2016	2015
Premieintäkter (efter avgiven återförsäkring)	Not		
Premieinkomst från försäkringsavtal	3	631 038 542	598 750 469
Premier för avgiven återförsäkring		-53 551 997	-54 658 388
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		-12 217 698	-21 027 396
		565 268 847	523 064 685
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	4	17 144 857	8 402 432
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)	5		
<i>Utbetalda försäkringsersättningar</i>			
Före avgiven återförsäkring		-465 730 403	-459 420 010
Återförsäkrares andel		11 997 602	39 762 444
<i>Förändring i Avsättning för oreglerade skador f.e.r.</i>			
Före avgiven återförsäkring		-19 472 870	16 269 369
Återförsäkrares andel		-10 651 718	-29 520 088
		-483 857 389	-432 908 285
Driftskostnader	6	-97 086 038	-91 571 412
Övriga tekniska kostnader	7	-4 173 642	-1 535 723
Skadeförsäkringsrörelsens resultat före återbäring och rabatter		-2 703 365	5 451 697
Återbäring och rabatter	26	0	0
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		-2 703 365	5 451 697
ICKE TEKNISK REDOVISNING			
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		-2 703 365	5 451 697
Kapitalavkastning, intäkter	8	64 435 334	48 959 391
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	8	212 550 960	245 112 081
Kapitalavkastning, kostnader	8	-10 423 369	-21 522 177
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	8	7 464 509	2 223 127
Kapitalförvaltningens resultat		274 027 434	274 772 422
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen	4	-17 144 857	-8 402 432
Återstående kapitalavkastning		256 882 577	266 369 990
Övriga intäkter	9	68 942 873	66 490 000
Övriga kostnader	9	-71 185 981	-69 494 000
Resultat före skatt		251 936 104	268 817 687
Skatt på årets resultat	11	-35 210 499	-39 895 300
Årets resultat		216 725 605	228 922 387
Övrigt totalresultat		0	0
Totalresultat för året		216 725 605	228 922 387

Resultaträkning för moderbolaget

1 januari - 31 december

**TEKNISK REDOVISNING AV
SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSE**

Belopp i Sek

		2016	2015
Premieintäkter (efter avgiven återförsäkring)	Not		
Premieinkomst från försäkringsavtal	3	631 038 542	598 750 469
Premier för avgiven återförsäkring		-53 551 997	-54 658 388
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		-12 217 698	-21 027 396
		565 268 847	523 064 685
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	4	17 144 857	8 402 432
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)	5		
<i>Utbetalda försäkringsersättningar</i>			
Före avgiven återförsäkring		-465 730 403	-459 420 010
Återförsäkrarens andel		11 997 602	39 762 444
<i>Förändring i Avsättning för oreglerade skador f.e.r.</i>			
Före avgiven återförsäkring		-19 472 870	16 269 369
Återförsäkrarens andel		-10 651 718	-29 520 088
		-483 857 389	-432 908 285
Driftskostnader	6	-97 086 038	-89 961 435
Övriga tekniska kostnader	7	-4 173 642	-1 535 723
Skadeförsäkringsrörelsens resultat före återbäring och rabatter		-2 703 365	7 061 674
Återbäring och rabatter	26	0	0
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		-2 703 365	7 061 674
ICKE TEKNISK REDOVISNING			
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		-2 703 365	7 061 674
Kapitalavkastning, intäkter	8	68 235 334	45 115 819
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	8	116 728 788	158 900 999
Kapitalavkastning, kostnader	8	-10 423 269	-21 522 077
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	8	7 464 509	2 223 127
Kapitalförvaltningens resultat		182 005 362	184 717 868
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen	4	-17 144 857	-8 402 432
Återstående kapitalavkastning		164 860 505	176 315 436
Övriga intäkter	9	68 942 873	66 490 000
Övriga kostnader	9	-71 185 981	-69 494 000
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		159 914 032	180 373 110
Bokslutsdispositioner	10	-26 316 762	-21 892 997
Resultat före skatt		133 597 270	158 480 113
Skatt på årets resultat	11	-29 420 811	-35 433 036
Årets resultat		104 176 459	123 047 077
Rapport över totalresultat för moderbolaget			
Årets resultat		104 176 459	123 047 077
Övrigt totalresultat		0	0
Totalresultat för året		104 176 459	123 047 077

Rapport över finansiell ställning för koncernen

11

Per den 31 december

TILLGÅNGAR

Belopp i Sek

Immateriella tillgångar

Andra immateriella tillgångar

Not

12

2016-12-31

2015-12-31

0

0

0**0**

Placeringstillgångar

Andra finansiella placeringstillgångar

15, 16

Aktier och andelar

14

2 410 140 104

2 098 517 660

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

14

773 413 272

773 196 904

Övriga finansiella placeringstillgångar

14

9 000 000

9 000 000

Depåer hos företag som avgivit återförsäkring

223 078

184 033

3 192 776 454**2 880 898 597**

Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar

Avsättning för oregrerade skador

24, 25

224 069 254

234 720 972

224 069 254**234 720 972**

Fordringar

Fordringar avseende direkt försäkring

17

174 825 110

168 387 237

Fordringar avseende återförsäkring

17 510 828

31 033 853

Övriga fordringar

43 582 829

55 958 096

235 918 767**255 379 186**

Andra tillgångar

Materiella tillgångar

18

6 830 760

6 224 732

Likvida medel

19

45 350 396

52 295 400

52 181 156**58 520 132**

Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Upplupna ränte-och hyresintäkter

20

6 274 929

7 399 276

Förutbetalda anskaffningskostnader

21

13 704 800

12 114 400

Övriga förutbetalda kostnader och

upplupna intäkter

22

14 067 683

10 252 363

34 047 412**29 766 039**

SUMMA TILLGÅNGAR

3 738 993 042**3 459 284 926**

Rapport över finansiell ställning för koncernen forts

12

Per den 31 december

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER

Belopp i Sek

	Not	2016-12-31	2015-12-31
Eget kapital			
Balanserad vinst inklusive årets resultat		1 828 415 099	1 611 689 493
		1 828 415 099	1 611 689 493
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)			
Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	23	260 695 004	248 477 306
Avsättning för oreglerade skador	24, 25	1 164 400 011	1 137 410 662
Avsättning för återbäring	26	0	0
		1 425 095 015	1 385 887 968
Avsättning för andra risker och kostnader			
Pensioner	27	6 300 000	11 360 000
Uppskjuten skatteskuld	11	340 541 711	306 316 297
Övriga avsättningar	28	4 773 039	9 153 994
		351 614 750	326 830 291
Skulder			
Skulder avseende direkt försäkring		77 013 938	70 805 600
Skulder avseende återförsäkring		12 597 587	26 451 328
Övriga skulder	37	28 820 269	24 127 829
		118 431 794	121 384 757
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	29	15 436 385	13 492 416
		15 436 385	13 492 416
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		3 738 993 042	3 459 284 926

Upplösning om koncernens ställda säkerheter och eventalförpliktelser, se not 30 och not 31

Balansräkning för moderbolaget

Per den 31 december

TILLGÅNGAR

Belopp i Sek

Placeringstillgångar*Placeringar i koncernföretag och intresseföretag*

Aktier i dotterföretag

13

2016-12-31**2015-12-31**

224 782 366

149 782 366

Andra finansiella placeringstillgångar

15, 16

Aktier och andelar

14

1 774 027 272

1 633 240 000

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

14

773 413 272

773 196 904

Övriga finansiella placeringstillgångar

14

9 000 000

9 000 000

Depåer hos företag som avgivit återförsäkring

223 078

184 033

2 781 445 988**2 565 403 303****Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar**

Avsättning för oregerade skador

24, 25

224 069 254

234 720 972

224 069 254**234 720 972****Fordringar**

Fordringar avseende direkt försäkring

17

174 825 110

168 387 237

Fordringar avseende återförsäkring

17 510 828

31 033 853

Övriga fordringar

43 582 829

55 958 096

235 918 767**255 379 186****Andra tillgångar**

Materiella tillgångar

18

6 830 760

6 224 732

Kassa och bank

19

45 241 859

48 373 764

52 072 619**54 598 496****Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter**

Upplupna ränte-och hyresintäkter

20

6 274 929

7 399 276

Förutbetalda anskaffningskostnader

21

13 704 800

12 114 400

Övriga förutbetalda kostnader och

upplupna intäkter

22

14 067 683

10 252 363

34 047 412**29 766 039****SUMMA TILLGÅNGAR****3 327 554 039****3 139 867 996**

Balansräkning för moderbolaget forts

14

Per den 31 december

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER

Belopp i Sek

	Not	2016-12-31	2015-12-31
Eget kapital			
<i>Bundet eget kapital</i>			
Uppskrivningsfond		85 799 982	85 799 982
Reservfond		20 259 519	20 259 519
<i>Fritt eget kapital</i>			
Balanserat resultat		709 421 490	586 374 413
Årets resultat		104 176 459	123 047 077
		919 657 450	815 480 991
Obeskattade reserver			
Periodiseringsfond	10	23 500 000	22 300 000
Utjämningsfond	10	11 721 159	11 721 159
Säkerhetsreserv	10	600 000 000	574 900 000
Akkumulerade avskrivningar över plan materiella tillgångar	10	2 366 849	2 350 087
		637 588 008	611 271 246
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)			
Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	23	260 695 004	248 477 306
Avsättning för oreglerade skador	24, 25	1 164 400 011	1 137 410 662
Avsättning för återbäring	26	0	0
		1 425 095 015	1 385 887 968
Avsättning för andra risker och kostnader			
Pensioner	27	6 300 000	11 360 000
Uppskjuten skatteskuld	11	200 272 349	171 836 623
Övriga avsättningar	28	4 773 039	9 153 994
		211 345 388	192 350 617
Skulder			
Skulder avseende direkt försäkring		77 013 938	70 805 600
Skulder avseende återförsäkring		12 597 587	26 451 328
Övriga skulder	37	28 820 269	24 127 829
		118 431 794	121 384 757
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	29	15 436 385	13 492 416
		15 436 385	13 492 416
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		3 327 554 039	3 139 867 996

Upplysning om koncernens ställda säkerheter och eventalförpliktelser, se not 30 och not 31

Rapport över förändringar i eget kapital för moderbolaget

Eget kapital Moderbolaget

	Bundet kapital		Fritt kapital		Totalt kapital
	Uppskrivnings- fond	Reservfond	Balanserat resultat	Årets resultat	
Ingående eget kapital 2015-01-01	85 799 982	20 259 519	497 832 887	88 541 526	692 433 914
Årets resultat				123 047 077	123 047 077
Årets övrigt totalresultat				0	0
Årets totalresultat				123 047 077	123 047 077
Vinstdisposition			88 541 526	-88 541 526	0
Utgående eget kapital 2015-12-31	85 799 982	20 259 519	586 374 413	123 047 077	815 480 991
Ingående eget kapital 2016-01-01	85 799 982	20 259 519	586 374 413	123 047 077	815 480 991
Årets resultat				104 176 459	104 176 459
Årets övrigt totalresultat				0	0
Årets totalresultat				104 176 459	104 176 459
Vinstdisposition			123 047 077	-123 047 077	0
Utgående balans 2016-12-31	85 799 982	20 259 519	709 421 490	104 176 459	919 657 450

Rapport över förändringar i eget kapital för koncernen

	Balanserat vinst inklusive årets resultat	Totalt
Ingående eget kapital 2015-01-01	1 382 767 106	1 382 767 106
Årets resultat, tillika årets totalresultat	228 922 387	228 922 387
Utgående eget kapital 2015-12-31	1 611 689 493	1 611 689 493
Ingående eget kapital 2016-01-01	1 611 689 493	1 611 689 493
Årets resultat, tillika årets totalresultat	216 725 605	216 725 605
Utgående balans 2016-12-31	1 828 415 098	1 828 415 098

Kassaflödesanalys (direkt metod)

Belopp i Tkr

Den löpande verksamheten

Premieinbetalningar	625 900	645 108
Utbetalningar av premier till återförsäkrare	-52 249	-54 572
Skadeutbetalningar	-414 673	-343 558
Inbetalningar från återförsäkrare avseende återförsäkrarens andel av utbetalda försäkringsersättningar	11 998	39 762
Inbetalningar avseende provisioner och garantier	73 326	64 765
Utbetalningar till leverantörer och anställda	-224 380	-205 250
Skattebetalningar	-3 241	2 053

Kassaflöde från den löpande verksamheten**Investeringsverksamheten**

Förvärv av:

- aktier och andelar
- obligationer och andra räntebärande värdepapper

Avyttring av:

- aktier och andelar
- obligationer och andra räntebärande värdepapper
- byggnad och mark

Lämnade lån

Amortering av lämnade lån

Förvärv av materiella anläggningstillgångar

Avyttring av materiella anläggningstillgångar

Förvärv av immateriella anläggningstillgångar

Räntebetalningar

Erhållna utdelningar

Kassaflöde från investeringsverksamheten**Kassaflöde från finansieringsverksamheten**

Årets kassaflöde

Likvida medel vid årets början

Valutakursdifferens i likvida medel

Likvida medel vid årets slut

Not	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
	625 900	645 108	625 900	645 108
	-52 249	-54 572	-52 249	-54 572
	-414 673	-343 558	-414 673	-343 558
	11 998	39 762	11 998	39 762
	73 326	64 765	73 326	64 765
	-224 380	-205 250	-224 380	-205 250
	-3 241	2 053	-3 241	2 053
	16 681	148 308	16 681	148 308
	-143 062	-170 479	-143 049	-170 479
	-194 135	-342 802	-194 135	-342 802
	102 896	53 428	102 896	53 428
	189 383	213 177	189 383	213 177
	0	0	0	0
	0	0	0	0
	0	0	0	0
	-3 124	-1 633	-3 124	-1 633
	743	0	743	0
	0	0	0	0
	17 245	21 239	17 245	21 239
	6 428	8 921	10 228	5 077
	-23 626	-218 149	-19 813	-221 993
	0	0	0	0
	-6 945	-69 842	-3 132	-73 685
	52 295	122 137	48 374	122 059
	0	0	0	0
	45 350	52 295	45 242	48 374

RESULTATANALYS
(avser moderbolaget)

17

Direkt försäkring av svenska risker

Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat, belopp i Tkr	Totalt 2016	Sjuk och olycksfall	Hem,Villa Fritidshus	Företag Lantbruk Fastighet	Motorfordon	Trafik	Summa	Mottagen återförs
Premieintäkt f. e. r. (not 1)	565 269	16 743	120 626	147 193	160 955	79 555	525 072	40 198
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	17 145	902	0	0	0	13 001	13 903	3 242
Försäkringsersättningar f. e. r. (not 2)	-483 857	-22 815	-118 025	-104 464	-134 127	-79 425	-458 856	-25 002
Återbäring	0						0	
Driftskostnad f. e. r.	-97 086	-2 324	-31 516	-31 107	-18 954	-12 912	-96 813	-273
Övrigt tekniskt resultat	-4 174	0	0	0	-835	-3 339	-4 174	0
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	-2 703	-7 494	-28 915	11 622	7 040	-3 120	-20 868	18 165
Avvecklingsresultat								
Avvecklingsresultat brutto	35 988	-5 704	-5 809	10 331	1 330	27 457	27 605	8 383
Återförsäkrares andel	-26 197	-34	7 776	-1 426	-67	-32 446	-26 197	0
Avvecklingsresultat f. e. r.	9 791	-5 739	1 967	8 905	1 263	-4 988	1 408	8 383
Försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring								
Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	260 695	7 786	63 605	64 473	78 092	44 993	258 949	1 746
Avsättning för oregerade skador	1 164 400	86 309	85 140	111 757	31 226	397 039	711 472	452 928
Avsättning för Återbäring	0	0	0	0	0	0	0	0
Summa försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring	1 425 095	94 095	148 745	176 230	109 319	442 032	970 421	454 674
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar								
Avsättning för oregerade skador	224 069	169	11 540	18 227	106	194 028	224 069	0

NOTER TILL RESULTATANALYS

NOT 1	Totalt 2016	Sjuk och olycksfall	Hem,Villa Fritidshus	Företag Lantbruk Fastighet	Motorfordon	Trafik	Summa	Mottagen återförs
Premieintäkt f. e. r.	565 269	16 743	120 626	147 193	160 955	79 555	525 071	40 198
Premieinkomst före avgiven återförsäkring	631 039	16 905	130 287	177 250	171 730	95 098	591 269	39 770
Premier för avgiven återförsäkring	-53 552	-615	-6 412	-26 949	-4 898	-14 678	-53 552	0
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	-12 218	453	-3 249	-3 108	-5 876	-866	-12 646	428
NOT 2								
Försäkringsersättningar f. e. r.	-483 857	-22 815	-118 025	-104 464	-134 127	-79 425	-458 856	-25 002
Utbetalda försäkringsersättningar	-453 733	-14 224	-103 559	-109 185	-135 599	-64 351	-426 918	-26 814
Före avgiven återförsäkring	-465 730	-14 224	-103 580	-111 039	-135 610	-74 463	-438 916	-26 814
Återförsäkrares andel	11 998	0	20	1 854	11	10 113	11 998	0
Förändring i Avsättning för oregerade skador f. e. r.	-30 125	-8 591	-14 465	4 721	1 471	-15 074	-31 937	1 813
Före avgiven återförsäkring	-19 473	-8 577	-23 702	1 029	1 538	8 426	-21 286	1 813
Återförsäkrares andel	-10 652	-14	9 237	3 692	-67	-23 500	-10 652	0

NOT 1 Redovisningsprinciper

Allmän information

Årsredovisningen avges för perioden 1 januari t o m 31 december 2016 och avser Länsförsäkringar Södermanland som är ömsesidigt försäkringsbolag med säte i Nyköping och utgör moderbolag i koncernen. Adressen till huvudkontoret är Västra Storgatan 4, Nyköping och organisationsnummer är 519000-6519.

I denna not beskrivs inledningsvis koncernens redovisningsprinciper. Moderbolaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen med de undantag som anges i avsnittet "Moderbolagets redovisningsprinciper". De avvikelser som förekommer mellan moderbolagets och koncernens principer föräns av begränsningar i möjligheterna att tillämpa IFRS i moderbolaget till följd av årsredovisningslagen och tryggandelagen samt i vissa fall av skatteskal.

Överensstämmelse med normgivning och lag

Länsförsäkringar Södermanland upprättar Koncernredovisning i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) utgivna av International Accounting Standards Board (IASB) sådana de antagits av EU. Vidare har Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner tillämpats. Även tillämpliga delar i FFFS 2015:12 som gäller från 2016-01-01 inklusive ändringsföreskrifter har tillämpats i koncernredovisningen.

Årsredovisningen har godkänts av styrelsen för utfärdande den 16 mars 2017. Koncernens rapport över resultat och övrigt totalresultat och balansräkning och moderbolagets resultat- och balansräkning blir föremål för fastställelse på årsstämman den 4 april 2017.

Funktionell valuta och rapporteringsvaluta

Moderbolagets funktionella valuta är svenska kronor som även utgör rapporteringsvalutan för moderbolaget och koncernen. Det innebär att de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor.

Värderingsgrunder tillämpade vid upprättandet av de finansiella rapporterna

Tillgångar och skulder är redovisade till anskaffningsvärde, förutom vissa finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde. Finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde består av derivatinstrument, finansiella tillgångar klassificerade som finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet eller som finansiella tillgångar som kan säljas samt finansiella skulder i fondförsäkringar.

Utformning av de finansiella rapporterna

Länsförsäkringar Södermanland tillämpar IAS 1 vid utformning koncernens finansiella rapporter. IAS 1 innebär bland annat att ett företag skall presentera Rapport över koncernens totalresultat, Rapport över finansiell ställning, Rapport över förändringar i eget kapital samt Kassaflödesanalys.

Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna

Att upprätta de finansiella rapporterna i enlighet med IFRS fordrar att företagsledningen gör ett antal bedömningar och uppskattningar samt gör antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Uppskattningar och antaganden är baserade på historiska erfarenheter och ett antal andra faktorer som under rådande förhållanden synes vara rimliga. Resultatet av dessa uppskattningar och antaganden används sedan bland annat för att bedöma de redovisade värdena på sådana tillgångar och skulder vars värde inte tydligt framgår från andra källor. Det verkliga utfallet kan avvika från de bedömningar och uppskattningar som gjorts. De antaganden som ligger till grund för uppskattningar och bedömningar ses över regelbundet. Förändringar i gällande bedömningar och uppskattningar redovisas i den period ändringen görs om ändringen endast påverkat denna period, eller i den period ändringen görs och framtida perioder om ändringen påverkar både aktuell period och framtida perioder.

Följande poster i de finansiella rapporterna omfattas av väsentliga bedömningar och uppskattningar som ligger till grund för redovisning och värdering.

Försäkringstekniska avsättningar

Bedömningar och uppskattningar som ligger till grund för redovisning och värdering av försäkringstekniska avsättningar har en betydande inverkan på de finansiella rapporterna. Uppskattningen av avsättningsbehovet för oreglerade skador görs för de flesta skador med statistiska metoder. Det mest väsentliga antagandet som ligger till grund för dessa metoder är att historiska utfall kan användas för beräkning av framtida skadekostnader. För de större skadorna och för skador med komplicerade ansvarsförhållanden görs en individuell bedömning.

Värderingen av de försäkringstekniska avsättningarna omfattar förutom den individuella bedömningen av större skador och skador med komplicerade ansvarförhållanden även en bedömning av värdet av avsättningen för de skador som inträffat före räkenskapsårets utgång men som per balansdagen ännu inte rapporterats till bolaget, så kallad IBNR – avsättning. Värderingen inkluderar även bedömning av kostnader för skadereglering samt förväntade kostnadsökningar. Reservrisken är störst i skadeportföljer med lång avvecklingstid, det vill säga avtal där de stora utbetalningarna tenderar att komma först många år framåt i tiden. Detta är särskilt märkbart inom trafik-, sjuk- och olycksfallsförsäkring, vilka tillsammans utgör en relativt stor andel av bolagets avsättning för oreglerade skador.

När det gäller trafikskador tillkommer även osäkerhet om den framtida kostnadsutvecklingen på grund av att förändrad lagstiftning och myndighetsbeslut i efterhand kan påverka hur trafikförsäkringen belastas med kostnader.

Värderingen av avsättningarna behandlas i nedanstående avsnitt om redovisning av försäkringsavtal samt i not 2 där upplysningar om risker i verksamheten lämnas.

Fastställande av verkligt värde på placeringstillgångar

Ett antal av koncernens redovisningsprinciper och tilläggsupplysningar kräver värdering till verkligt värde, för såväl finansiella som icke-finansiella tillgångar och skulder. Värderingsprinciperna för värdering av finansiella tillgångar och skulder framgår nedan under rubriken Finansiella instrument.

När verkligt värde för en tillgång eller skuld ska fastställas, använder koncernen observerbara data i så stor utsträckning som möjligt. Verkliga värden kategoriseras i olika nivåer i en verkligt värde hierarki baserat på indata som används i värderingstekniken, se avsnitt ”Värderingsprinciper” under rubriken Finansiella instrument nedan. I noterna 15 och 16 beskrivs även väsentliga värderingstekniker och antaganden för redovisningen och värderingen av företagets placeringstillgångar kategoriserade i nivå 2 respektive nivå 3.

Avsättning för pensioner

Den redovisade avsättningen för pensioner utgör reserv för förtida pensionsavgångar enligt den s.k. ”62-års regeln” vilken regleras i kollektivavtal. Avsättningen baseras på personalstatistik och tidigare nyttjandegrad vilket ligger till grund för bedömningen av hur stor andel av de medarbetare som omfattas av reglerna som också förväntas utnyttja möjligheten till förtidspensionering. Avsättningen är inte tryggad enligt Tryggandelagen.

Ändrade redovisningsprinciper - koncernen

Ändrade redovisningsprinciper föranledda av nya eller ändrade IFRS

Inga ändringar av IFRS med tillämpning från och med 2016 har haft någon väsentlig effekt på företagets redovisning.

Annan ny eller ändrad normgivning

FFFS 2015:12, Föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag trädde i kraft den 1 januari 2016 och har ersatt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2008:26) om årsredovisning i försäkringsföretag. I de nya föreskrifterna införs utökade upplysningskrav på den diskonteringsränta som företaget använder. Bestämmelserna om nyckeltal har anpassats till de krav och begrepp som gäller i och med genomförandet av Solvens II-direktivet och försäkringsgrenarnas indelning har anpassats till den nationella tillsynsrapporteringen. Reglerna om offentliggörande av redovisningsrelaterade uppgifter om ersättningar och förmåner till ledningen överförs till FFFS 2015:12 från Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2011:2) om ersättningspolicy i försäkringsföretag, fondbolag, börser, clearingorganisationer och institut för utgivning av elektroniska pengar. Utöver förändrade krav på upplysningar och nyckeltal har de nya reglerna inte inneburit någon väsentlig förändring i de finansiella rapporterna.

Utöver förändrade krav på upplysningar och tillkommande informationskrav avseende kapital i femårsöversikten förväntas inte de ändrade reglerna i FFFS 2015:12 innebära någon väsentlig förändring i de finansiella rapporterna.

Nya IFRS och tolkningar som ännu inte börjat tillämpas

Ett antal nya eller ändrade IFRS träder ikraft först under kommande räkenskapsår och har inte förtidstillämpats vid upprättandet av dessa finansiella rapporter. Bolaget har heller inte för avsikt att förtidstillämpa dessa nya eller ändrade IFRS. Nedan beskrivs nya eller ändrade IFRS som förväntas få effekter på företagets finansiella rapporter. Utöver dessa bedöms inte de övriga nyheterna påverka företagets finansiella rapporter.

IFRS 9 Finansiella instrument

IFRS 9 Finansiella instrument avses ersätta IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. IASB har genom IFRS 9 färdigställt ett helt ”paket” av förändringar avseende redovisning av finansiella instrument. Paketet innehåller nya utgångspunkter för klassificering och värdering av finansiella instrument, en framåtblickande (”expected loss”) nedskrivningsmodell och förenklade förutsättningar för säkringsredovisning. IFRS 9 träder ikraft 1/1 2018 och tidigare tillämpning är tillåten.

De kategorier för finansiella tillgångar som finns i IAS 39 ersätts av tre kategorier; där värdering antingen sker till upplupet anskaffningsvärde, verkligt värde via övrigt totalresultat eller verkligt värde via resultatet. Indelningen i de tre

kategorierna görs utifrån företagens affärsmodell för de olika innehaven respektive egenskaperna på de kassaflöden som tillgångarna ger upphov till. Fair value option är möjlig att tillämpa för innehav i skuldinstrument i de fall detta eliminerar eller väsentligen reducerar en mismatch i redovisningen. För innehav i eget kapitalinstrument är utgångspunkten att värdering ska ske till verkligt värde via resultatet med en valmöjlighet att istället redovisa värdeförändringar som inte innehas för handel i övrigt totalresultat.

Den nya nedskrivningsmodellen kommer kräva en redovisning av ett års förväntad förlust redan vid den initiala redovisningen och vid en väsentlig ökning av kreditrisken så ska nedskrivningsbeloppet motsvara de kreditförluster som förväntas uppkomma under den återstående löptiden. De nya reglerna kring säkringsredovisning innebär bl a förenklingar av effektivitetstester samt utökning av vad som är tillåtna säkringsinstrument och säkrade poster.

IFRS 9, Finansiella instrument, klassificering och värdering har ett samband med val av tillämpning av principer för redovisning i den kommande redovisningsstandarden för försäkringsavtal, IFRS 17. Sambandet påverkar val presentation av ränteeffekter i resultaträkningen eller i övrigt totalresultat vid värdering av åtaganden hänförligt till försäkringsavtal. Sambandet mellan redovisningsstandarderna har medfört att IASB gett ut en förändring av den nuvarande standarden för redovisning av försäkringsavtal, IFRS 4. Förändringen gavs ut i september 2016 och förväntas godkännas av EU under 2017.

Förändringen medger två valmöjligheter för försäkringsföretag. Ett alternativ ("deferral approach") är att företag som bedriver försäkringsverksamhet, om vissa kriterier är uppfyllda, kan skjuta upp tillämpningen av IFRS 9. Det andra alternativet ("overlay approach") är att de försäkringsföretag som enligt IFRS 9 klassificerar finansiella instrument till verkligt värde via resultaträkningen som under IAS 39 inte var klassificerade till verkligt värde via resultaträkningen medges en alternativ tillämpning av IFRS 9. Det innebär i korthet att de kan välja att presentera skillnaden mellan det belopp som skulle ha redovisats i resultaträkningen enligt IFRS 9 och det belopp som skulle ha redovisats i resultaträkningen enligt IAS 39 i Övrigt totalresultat.

Utvärderingen av effekterna på Länsförsäkringar Södermanlands redovisning när IFRS 9 träder i kraft pågår. Beloppsmässiga effekter har ännu inte kunnat uppskattas, utan kommer att utkristalliseras vartefter implementeringsprojektet fortlöper under 2017.

Länsförsäkringar Södermanland kommer att analysera förändringen i samband med en första utvärdering av konsekvenser vid tillämpning av IFRS 17.

IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder

IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder ersätter från och med 2018 alla existerande IFRS relaterade till intäktsredovisning, bland annat IAS 18 och IAS 11. Länsförsäkringar Södermanland planerar inte att förtidstillämpa IFRS 15.

IFRS 15 träder ikraft 2018 och tidigare tillämpning är tillåten. Intäktsredovisning och värdering utgår från en femstegsmodell som i korthet innebär att ett företag ska redovisa intäkter i takt med att prestationsåtaganden i avtal fullgörs. Ett företag ska för varje kontrakt med kund identifiera prestationsåtaganden för varje produkt eller tjänst och därefter sätta ett transaktionspris som fördelas till respektive prestationsåtagande. En intäkt ska därefter redovisas när respektive prestationsåtagande fullgörs. Det finns också begränsningar att intäktsföra rörliga ersättningar hänförligt till fullgjorda åtaganden om det finns risk för reversering av intäkter.

Standarden är inte tillämplig på försäkringsavtal men är tillämplig för de avtal eller delar av avtal som bedöms utgöra en tjänst.

Den initiala bedömningen är att IFRS 15 kommer att ha relativt liten påverkan på bolagets intäktsredovisning.

IFRS 16 Leasingavtal

IFRS 16 Leasingavtal ersätter från och med 2019 existerande IFRS relaterade till redovisning av leasingavtal, såsom IAS 17 Leasingavtal och IFRIC 4 Fastställande av huruvida ett avtal innehåller ett leasingavtal. Länsförsäkringar Södermanland har ännu inte beslutat om IFRS 16 ska förtids tillämpas från och med 2018, samtidigt som IFRS 9 och IFRS 15 förändrar redovisningen, eller om tillämpning görs från 2019.

IFRS 16 påverkar främst leasetagare och den centrala effekten är att alla leasingavtal som idag redovisas som operationella leasingavtal ska redovisas på ett sätt som liknar aktuell redovisning av finansiella leasingavtal. Det innebär att även för operationella leasingavtal behöver tillgång och skuld redovisas, med tillhörande redovisning av kostnader för avskrivningar och ränta - till skillnad mot idag då ingen redovisning sker av hyrd tillgång och relaterad skuld, och då leasingavgifterna periodiseras linjärt som leasingkostnad.

Länsförsäkringar Södermanland kommer som operationell leasetagare att påverkas av införandet av IFRS 16. Beloppsmässiga beräkningar av effekten av IFRS 16 och val avseende övergångsmetoder har ännu inte genomförts.

Ny standard för redovisning av försäkringsavtal (IFRS 17):

Utvecklingen av en ny redovisningsstandard för redovisning av försäkringsavtal (IFRS 17) har pågått under flera år under ledning av International Accounting Standards Board (IASB). Standarden innebär en enhetlig internationell redovisningsstandard för redovisning av försäkringsavtal. Ett utkast till ny standard gavs ut 2010. I juni 2013 utfärdade IASB ett reviderat utkast till ny standard. Det reviderade utkastet har genomgått en remissrunda. IASB planerar att avsluta arbetet under 2016. En ny standard förväntas komma ut under första halvåret 2017, med tidigaste bedömt ikraftträdandedatum 1/1 2021.

Företaget bevakar utvecklingen men en konsekvensanalys avseende IFRS 17 har ännu inte påbörjats. Bolaget avvaktar slutlig standard från IASB innan ett fördjupat arbete påbörjas.

Övriga nya och ändrade IFRS med framtida tillämpning förväntas inte komma att ha någon väsentlig effekt på företagets finansiella rapporter.

Ändrade bedömningar och uppskattningar

Inga ändrade bedömningar eller uppskattningar av väsentlig karaktär har skett under 2016 jämfört med 2015.

Valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till svenska kronor till den valutakurs som föreligger på transaktionsdagen. Monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta räknas om till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på balansdagen. Valutakursdifferenser som uppstår vid omräkningarna redovisas i resultaträkningen.

Resultatredovisning

Resultatet redovisas i två huvuddelar. Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat samt ett icke-tekniskt resultat som omfattar den del av kapitalavkastningen som återstår efter överförd avkastning till försäkringsrörelsen.

Kapitalavkastningen inkluderar, förutom utdelningar, räntor och realiserade vinster och förluster, även orealiserade värdeförändringar. Orealiserade värdeförändringar med avdrag för uppskjuten skatt redovisas inom Eget fritt kapital under rubriken Balanserade vinstmedel. Orealiserade vinster och förluster redovisas netto per tillgångsslag. Sådana förändringar som förklaras av valutakursförändringar redovisas som valutakursvinst eller valutakursförlust under posten Kapitalavkastning.

Den överförda kapitalavkastningen har beräknats på halva premieintäkten f.e.r samt på medelvärdet av in- och utgående avsättningar för oreglerade skador f.e.r under året. Som räntesats tillämpas genomsnittsräntan för 3 månaders statskuldväxlar. Bolaget redovisar dock inte någon negativ kapitalavkastning överförd till försäkringsrörelsen. För Sjuk- och Olycksfallsaffären samt Trafikpoolen beräknas kalkylräntan som medelvärdet på räntan på 10-åriga statsobligationer över perioden 2012-2016. Den tillämpade räntesatsen för Trafik direkt affär samt Trafikreservpoolen är medelvärdet av räntan på 7-åriga statsobligationer över perioden 2012-2016. Se not 4 för gällande räntesatser som tillämpas.

Konsolideringsprinciper

Dotterföretag

Dotterföretag är företag som står under ett bestämmande inflytande från Moderbolaget. Bestämmande inflytande innebär direkt eller indirekt en rätt att utforma ett företags finansiella och operativa strategier i syfte att erhålla ekonomiska fördelar. Vid bedömningen om ett bestämmande inflytande föreligger, beaktas potentiella röstberättigande aktier som utan dröjsmål kan utnyttjas eller konverteras.

Dotterföretag redovisas enligt förvärvsmetoden. Dotterföretags finansiella rapporter tas in i koncernredovisningen från och med förvärvstidpunkten till det datum då det bestämmande inflytandet upphör.

Transaktioner som elimineras vid konsolidering

Koncerninterna fordringar och skulder, intäkter eller kostnader och orealiserade vinster eller förluster som uppkommer från interna transaktioner mellan koncernföretag, elimineras i sin helhet vid upprättandet av koncernredovisningen. Orealiserade förluster elimineras på samma sätt som orealiserade vinster, men endast i den utsträckning det inte finns något nedskrivningsbehov.

Intäkter

Intäkter hänförliga från försäkringsavtal behandlas under avsnittet Redovisning av försäkringsavtal.

Intäkter för förmedling av liv-, bank- och fondtjänster och djurförsäkring

Bolaget erbjuder/förmedlar ett brett utbud av försäkring inom livförsäkringsområdet, bank- och fondtjänster samt djurförsäkring genom avtal med Länsförsäkringar AB och dess helägda dotterbolag. För de förmedlade affärerna har bolaget ansvaret för kundrelationerna och erhåller ersättning för detta. Intäkterna redovisas i det icke-tekniska resultatet under Övriga intäkter. Intäkterna redovisas i den takt de tjänas in, d.v.s. när tjänsten utförts. Förmedlad affär redovisas samlad som en egen funktion.

Finansiella instrument

Redovisning i balansräkningen

Finansiella tillgångar eller skulder tas upp i balansräkningen när bolaget blir part enligt instrumentets avtalsmässiga villkor (affärsdagsredovisning). Kundfordringar tas upp i balansräkningen när de faktureras. Leverantörsskulder tas upp när faktura mottagits. Andra skulder tas upp när motparten har presterat och en avtalsenlig skyldighet att betala föreligger (även om faktura ännu inte mottagits). Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rättigheterna i avtalet realiserar, förfaller eller bolaget förlorar kontrollen över dem. Detsamma gäller för delar av finansiella tillgångar. Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Detsamma gäller för delar av finansiella skulder.

Finansiella tillgångar och skulder presenteras brutto i balansräkningen om det inte finns en rätt och en avsikt att reglera mellanhavandena netto. I dessa fall presenteras posterna netto.

Upplupen ränta på räntebärande tillgångar och skulder redovisas på särskild rad i balansräkningen som upplupen räntetäkt eller räntekostnad, separat från tillgången eller skulden som räntan belöper på.

Finansiella instrument redovisas initialt till anskaffningsvärde. Anskaffningsvärde för finansiella instrument som klassificerats som finansiella tillgångar redovisade till verkligt värde via resultaträkningen består av verkligt värde exklusive transaktionskostnader. Transaktionskostnader (t.ex. courtage) för dessa instrument kostnadsförs således direkt som kapitalförvaltningskostnader. För övriga finansiella instrument motsvarar anskaffningsvärdet instrumentets verkliga värde inklusive transaktionskostnader.

Efter anskaffningstillfället beror redovisning och värdering av finansiella instrument av hur de har klassificerats enligt nedan. För redovisade värden med uppdelning på värderingskategori se not 14.

Klassificering av finansiella instrument

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade via resultatet.

Länsförsäkringar Södermanland förvaltar och utvärderar alltid resultatet av samtliga placeringstillgångar (alla aktier, obligationer och derivat) på basis av verkligt värde förutom när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt. I uppföljningen av kapitalförvaltningens resultat är fokus främst riktat på nyckeltalet totalavkastning. I detta mått inkluderas såväl realiserade som orealiserade resultat. Detta innebär att även placeringar i onoterade aktier såsom t.ex. Länsförsäkringar AB ingår i denna utvärdering. Det är därför bolagets bedömning att en redovisning till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade via resultatet ger mer relevant redovisningsinformation för läsarna av årsredovisningen. Av detta skäl väljer Länsförsäkringar Södermanland alltid att kategorisera sina finansiella tillgångar såsom finansiella tillgångar som identifierats som finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade via resultatet förutom när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt och när redovisningslagstiftningen inte medger detta vid redovisning i juridisk person. Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade via resultatet utgörs i balansräkningen av aktier i andra företag än koncern och intresseföretag samt obligationer.

Alla derivat som inte ingår i säkringsredovisning klassificeras som innehav för handelsändamål oavsett syftet med innehavet (i enlighet med IAS 39). Finansiella tillgångar som innehas för handelsändamål ingår i kategorin finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade via resultatet.

Aktier och andelar i koncernföretag värderas i moderbolagets balansräkning till anskaffningsvärdet. Eventuellt nedskrivningsbehov prövas regelbundet.

Finansiella tillgångar som kan säljas

Länsförsäkringar Södermanland har inga tillgångar som klassificeras på detta sätt.

Lånefordringar och kundfordringar

Låne- och kundfordringar värderas till upplupet anskaffningsvärde. Eventuellt nedskrivningsbehov prövas regelbundet.

Andra finansiella skulder

Andra finansiella skulder utgörs i balansräkningen av övriga skulder. Skulderna värderas till upplupet anskaffningsvärde

Likvida medel

Likvida medel består av kassamedel samt omedelbart tillgängliga tillgodohavanden hos banker och motsvarande institut samt kortfristiga likvida placeringar med en löptid från anskaffningstidpunkten understigande tre månader, och som är utsatta för endast en obetydlig risk för värdefluktuationer.

Värderingsprinciper

När verkligt värde för en tillgång eller skuld ska fastställas, använder koncernen observerbara data i så stor utsträckning som möjligt. Verkliga värden kategoriseras i olika nivåer i en verkligt värde hierarki baserat på indata som används i värderingstekniken enligt följande:

Nivå 1: enligt priser noterade på en aktiv marknad för identiska instrument

Verkligt värde på finansiella tillgångar som är noterade på en aktiv marknad motsvaras av tillgångens noterade köpkurs på balansdagen. Ett finansiellt instrument betraktas som noterat på en aktiv marknad om noterade priser med lätthet finns tillgängliga på en börs, hos en handlare, mäklare, branschorganisation, företag som tillhandahåller aktuell prisinformation eller tillsynsmyndighet och dessa priser representerar faktiska och regelbundet förekommande marknadstransaktioner på affärsmässiga villkor. Eventuella framtida transaktionskostnader vid en avyttring beaktas inte. Sådana instrument återfinns i balansposterna Aktier och andelar, Obligationer och andra räntebärande värdepapper. För finansiella skulder bestäms verkligt värde utifrån noterad säljkurs.

Nivå 2: utifrån direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1. Denna kategori inkluderar instrument som värderas baserat på noterade priser på aktiva marknader för liknande instrument, noterade priser för identiska eller liknande instrument som handlas på marknader som inte är aktiva, eller andra värderingstekniker där all väsentlig indata är direkt och indirekt observerbar på marknaden.

Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden. Denna kategori inkluderar alla instrument där värderingstekniken innefattar indata som inte baseras på observerbar data och där den har en väsentlig påverkan på värderingen.

För placeringstillgångar kategoriserade i nivå 2 och nivå 3 gör Länsförsäkringar Södermanland för var och en av tillgångarna en bedömning av rimligheten i värdet och tar in underliggande beräkningar och andra underlag där så är möjligt. I de enstaka fall detta inte är möjligt sker en löpande kontakt med styrelsen eller VD i de bolag vars värdepapper innehåses av koncernen för att säkerställa riktigheten i värderingen av tillgångarna.

Verkligt värde på onoterade finansiella tillgångar fastställs genom att använda värderingstekniker. De använda värderingsteknikerna bygger i så hög utsträckning som möjligt på marknadsuppgifter och företagsspecifika uppgifter används i så låg grad som möjligt. Företaget kalibrerar med regelbundna intervall värderingstekniken och prövar dess giltighet genom att jämföra utfallen från värderingstekniken med priser från observerbara aktuella marknadstransaktioner i samma instrument. Värderingstekniker används för innehav av onoterade finansiella instrument inom balansposten Aktier och andelar.

Bolagets aktieinnehav i Länsförsäkringar AB har värderats till verkligt värde på basis av aktiernas substansvärde. Eftersom aktierna innehåses med hembudsförbehåll enligt vilket aktierna i första hand måste erbjudas de övriga ägarna till ett pris som motsvarar substansvärdet, så utgör substansvärdet i de flesta fall aktiernas verkliga värde. I det fall aktiernas verkliga värde, beräknat enligt en kassaflödesmetod, uppgår till ett lägre belopp än substansvärdet, så redovisas aktierna till detta lägre värde.

Verkligt värde på Aktieindexobligationer som inte är noterade på en aktiv marknad tillhandahålls av arrangören av instrumentet vilken som i regel är svenska finansiella institut. Aktieindexobligationer består dels av en nollkupongsobligation, vars värde är beroende av den tid som återstår till förfall, och dels av en option vars värde baseras på utvecklingen av ett eller flera observerbara marknadsindex. Värdet av aktieindexobligationen påverkas också av instrumentets deltagandegrad (uppräkningsfaktor).

Redovisning i resultaträkningen av realiserade och orealiserade värdeförändringar

För finansiella instrument som värderas till verkligt värde över resultaträkningen redovisas såväl realiserade som orealiserade värdeförändringar i den icke-tekniska redovisningen som kapitalavkastning intäkter eller kapitalavkastning kostnader (beroende på om värdeförändringen är positiv eller negativ).

För placeringstillgångar som värderas till anskaffningsvärde utgör realisationsvinsten den positiva skillnaden mellan försäljningspris och bokfört värde. För placeringstillgångar som värderas till verkligt värde är realisationsvinsten den positiva skillnaden mellan försäljningspris och anskaffningsvärde. För räntebärande värdepapper är anskaffningsvärdet det upplupna anskaffningsvärdet och för övriga placeringstillgångar det historiska anskaffningsvärdet. Vid försäljning av placeringstillgångar förs tidigare orealiserade värdeförändringar som justeringspost under posterna Orealiserade vinster på placeringstillgångar respektive Orealiserade förluster på placeringstillgångar. Realisationsvinster på andra tillgångar än placeringstillgångar redovisas som Övriga intäkter.

Övriga tillgångar

Immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar i form av datorprogram som förvärvats av koncernen redovisas till anskaffningsvärde minus ackumulerade av- och nedskrivningar. Tillkommande utgifter för aktiverade immateriella tillgångar redovisas som en tillgång i balansräkningen endast då de ökar de framtida ekonomiska fördelarna för den specifika tillgången till vilka de hänförs. Alla andra utgifter kostnadsförs när de uppkommer.

Avskrivningsprinciper för immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar skrivs av på 5 år från det datum då de är tillgängliga för användning. Avskrivningar redovisas i resultaträkningen linjärt över den beräknade nyttjandeperioden, såvida inte sådan nyttjandeperiod är obestämbar.

Materiella tillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas som tillgång i balansräkningen om det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer att komma bolaget till del och anskaffningsvärdet för tillgången kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Materiella anläggningstillgångar redovisas i koncernen till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår inköpspriset samt kostnader direkt hänförliga till tillgången för att bringa den på plats och i skick för att utnyttjas i enlighet med syftet med anskaffningen. Exempel på direkt hänförliga kostnader som ingår i anskaffningsvärdet är kostnader för leverans och hantering, installation, lagfarter och konsulttjänster.

Det redovisade värdet för en materiell anläggningstillgång tas bort ur balansräkningen vid utrangering eller avyttring eller när inga framtida ekonomiska fördelar väntas från användning eller utrangering/avyttring av tillgången. Vinst eller förlust som uppkommer vid avyttring eller utrangering av en tillgång utgörs av skillnaden mellan försäljningspriset och tillgångens redovisade värde med avdrag för direkta försäljningskostnader. Vinst och förlust redovisas som övrig rörelseintäkt/kostnad.

Avskrivningsprinciper för materiella tillgångar

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod, mark skrivs inte av. Koncernen tillämpar komponentavskrivning vilket innebär att komponenternas bedömda nyttjandeperiod ligger till grund för avskrivningen.

Den beräknade nyttjandeperioden för kontorsmöbler är 10 år, för inventarier och installationer 5 år och för datainventarier 3 år.

Tillämpade avskrivningsmetoder samt tillgångarnas restvärden och nyttjandeperioder omprövas vid slutet av varje räkenskapsår.

Nedskrivning av materiella och immateriella tillgångar

Materiella och immateriella tillgångar (med undantag för tillgångar för försäljning och avyttringsgrupper samt förvaltningsfastigheter) prövas för nedskrivning enligt IAS 36. En nedskrivning redovisas när en tillgångs eller kassagenere- rande enhets (grupp av enheters) redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde (med avdrag för försäljningskostnader) och tillgångens nyttjandevärde.

En nedskrivning återförs om det både finns indikation på att nedskrivningsbehovet inte längre föreligger och det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av återvinningsvärdet. Nedskrivning av goodwill återförs dock aldrig. En reversering görs endast i den utsträckning som tillgångens redovisade värde efter återföring inte överstiger det redovisade värde som skulle ha redovisats, med avdrag för avskrivning där så är aktuellt, om ingen nedskrivning gjorts.

Redovisning av försäkringsavtal

Försäkringsavtal redovisas i enlighet med IFRS 4. Enligt IFRS 4 ska endast sådana kontrakt som överför betydande försäkringsrisk mellan försäkringsgivare och försäkringstagare redovisas som försäkring. Kontrakt som inte överför tillräcklig risk redovisas som antingen finansiella instrument eller serviceavtal. Enligt de kontrakt som Länsförsäkring-

ar Södermanland tecknat utgår olika belopp vid försäkringsfall, beroende på skadans omfattning och kontraktstyp. Även i de fall ersättningen är liten i absoluta tal, är beloppet betydande i relation till det belopp som utbetalas om den försäkrade händelsen inte inträffar. Samtliga Länsförsäkringar Södermanlands försäkringskontrakt har därför bedömts överföra tillräckligt mycket risk för att de ska klassas som försäkring enligt definitionen i IFRS 4.

Premieinkomst

Som premieinkomst redovisas samtliga premier för vilka ansvarighet inträtt, det vill säga när försäkringsperioden börjat löpa eller premien förfallit till betalning.

Premieintäkt

Som premieintäkt redovisas den del av premieinkomsten som är hänförlig till redovisningsperioden. Den del av premieinkomsten från försäkringskontrakt som avser tidsperioder efter balansdagen avsätts till premiereserv i balansräkningen. Beräkning av avsättning till premiereserv sker genom att premieinkomsten periodiseras strikt utifrån det underliggande försäkringskontraktets löptid.

Försäkringsersättningar

Försäkringsersättningar utgörs av redovisningsperiodens kostnader för inträffande skador vare sig de är anmälda till bolaget eller ej. I de totala försäkringsersättningarna ingår under perioden utbetalda försäkringsersättningar och förändringar i avsättningar för oreglerade skador. Återvinning avseende redan kostnadsförda skador redovisas som en reduktion av skadekostnaden.

Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar utgörs av avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker samt avsättning för oreglerade skador och motsvarar förpliktelser enligt ingångna försäkringsavtal. Alla förändringar i försäkringstekniska avsättningar redovisas över resultaträkningen.

Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risk

Avsättningen för ej intjänade premier och kvardröjande risker avser att täcka den förväntade skade- och driftskostnaden under den återstående löptiden på ingångna försäkringskontrakt. Avsättningen beräknas normalt strikt tidsproportionellt, så kallad pro rata temporis-beräkning. Om premienivån bedöms vara otillräcklig för att täcka de förväntade skade- och driftskostnaderna för skadereglering, förstärks de med ett tillägg för kvardröjande risker (nivåttillägg). Denna bedömning innefattar faktorer som påverkar behovet av nivåttillägg.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättningen för oreglerade skador ska täcka de förväntade framtida utbetalningarna för samtliga inträffade skador, inklusive de skador som ännu inte rapporterats till bolaget, så kallad IBNR – avsättning. Avsättningen inkluderar även kostnader för skadereglering samt förväntad kostnadsökning. Uppskattningen av avsättningsbehovet görs för de flesta skador med statistiska metoder. Det mest väsentliga antagandet som ligger till grund för dessa metoder är att historiska utfall kan användas för beräkning av framtida skadekostnader. För de större skadorna och för skador med komplicerade ansvarsförhållanden görs en individuell bedömning. Avsättningarna för oreglerade skador är väsentliga för en bedömning av bolagets redovisade resultat och ställning, eftersom en avvikelse mot faktiska framtida utbetalningar resulterar i ett avvecklingsresultat som redovisas kommande år. En redogörelse för bolagets avvecklingsresultat återfinns i resultatanalysen. Risker för en felaktig avsättning kommenteras vidare i not 2. Där åskådliggörs också nuvarande avsättning för oreglerade skador genom en beskrivning av skadekostnadernas utveckling över tiden.

Med undantag för skadelivräntor så diskonteras ingen del i avsättningen för oreglerade skador. Tyngdpunkten i framtida betalningsflöden uppfyller kraven i Finansinspektionens föreskrifter.

Avsättningen för skadelivräntor beräknas enligt vedertagna livförsäkringstekniska metoder och diskonteras till marknadsränta enligt FFFS 2015:8

Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska skulder utgörs av den del av oreglerade skador som täcks av återförsäkraren baserat på återförsäkringskontrakt.

Även återförsäkrarens andel av avsättningen för oreglerade skador i trafikförsäkringsaffär redovisas till odiskonterade värden.

Förlustprövning

Tillräckligheten i de försäkringstekniska avsättningarna prövas löpande och per varje balansdag. De avsättningar som gjorts för oreglerade skador och ej intjänade premier undersöks då var för sig. Avsättningen för oreglerade skador grundar sig på beräknade framtida ersättningsutflöden. Prognoserna över avsättningsbehovet görs med vedertagna aktuariella metoder. Metoderna beaktar nulägesbedömningar av alla avtalsenliga kassaflöden och av andra hänförliga kassaflöden, exempelvis skaderegleringskostnader. De framtida kassaflödena har beräknats utan diskontering. Om

prövningen visar att de redovisade avsättningarna minskat med det redovisade värdet på förutbetalda anskaffningskostnader inte är adekvat redovisas förändringen i resultaträkningen.

Tillräckligheten i avsättningen för ej intjänade premier testas per verksamhetsgren och försäkringsklass. Eventuell otillräcklighet som iakttas i premieansvaret, korrigeras genom att bokföra en avsättning för kvardröjande risker. Förändringen i avsättningen för kvardröjande risk redovisas över resultaträkningen.

Återförsäkring

Kostnader för återförsäkring redovisas i resultaträkningen under kostnadsposten Premier för avgiven återförsäkring. Premier för mottagen återförsäkring redovisas under intäktsposten Premieinkomst. Den del av risken för vilken återförsäkring tecknats redovisas i balansräkningen som Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar. Kontroller för att fastställa eventuella nedskrivningsbehov avseende denna post genomförs löpande och per balansdagen. Nedskrivningsbehov föreligger när det bedöms som sannolikt att återförsäkraren inte kommer att infria sina åtaganden enligt återförsäkringsavtalen.

Förutbetalda anskaffningskostnader

Försäljningskostnader som har ett klart samband med tecknande av försäkringsavtal och som bedöms generera en marginal som minst täcker anskaffningskostnaderna har aktiverats. Anskaffningskostnader innefattar driftskostnader som direkt eller indirekt kan hänföras till tecknandet eller förnyandet av försäkringsavtal såsom provisioner, marknadsföringskostnader samt löner och omkostnader för säljpersonalen. Anskaffningskostnader skrivs av över 12 månader.

Återbäring och rabatter

Återbäring har lämnats till del av försäkringstagarna avseende skadeåren 2006, 2007 och 2009. Den beräknade kostnaden har redovisats i Resultaträkningarna 2006, 2007 och 2009. Reservering för återbäring redovisas som avsättning i balansräkningen. Reglering av återbäringen påbörjades fr. o m maj månad 2007 och har skett genom avdrag på aviserad premie. Regleringen avslutades under 2011 och inget åtagande kvarstår per 2016-12-31 (fg år 0).

Andra redovisningsprinciper av betydelse

Avsättningar och ansvarsförbindelser

En avsättning redovisas i balansräkningen när en befintlig legal eller informell förpliktelse föreligger som en följd av en inträffad händelse och det också är troligt att regleringen av denna förpliktelse kommer att kräva ett utflöde av ekonomiska resurser vars storlek kan uppskattas tillförlitligt.

En ansvarsförbindelse redovisas när det finns ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser, eller när det finns ett åtagande som inte redovisas som en skuld eller avsättning på grund av det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas.

Den ersättning som bolaget erhåller från Länsförsäkringar Liv är till viss del förenad med ett annullationsansvar, vilket innebär att bolaget kan bli återbetalningsskyldig om en kund slutar att betala in sina premier. Annullationsansvaret är begränsat till tre år från den tidpunkt då en ny försäkring börjat gälla. Bolaget sätter av till en annullationsreserv som uppgår till ca 27 procent av de tre senaste årens annullationsansvarspliktiga ersättning.

I bolagets avtal med Länsförsäkringar Bank ingår att bolaget skall stå för minst 80 % av de kreditförluster som eventuellt uppkommer på de lån som Länsförsäkringar Södermanland förmedlat. Detta sker genom avräkning från de provisionsersättningar bolaget erhåller enligt den ersättningsmodell som avtalats med Länsförsäkringar Bank. Avräkning kan högst ske med belopp som motsvarar samtliga framtida utbetalningar av provisionsersättning.

Beräkningen av avsättning för kreditförluster utgår från en riskbaserad bedömning såväl på individuell nivå som på gruppnivå för de krediter företaget förmedlat till Länsförsäkringar Bank. Avsättningar för kreditförluster redovisas under rubriken Övriga avsättningar i koncernens Rapport över finansiell ställning.

Skatter

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i årets resultat, utom då underliggande transaktion redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital varvid tillhörande skatteeffekt redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital.

Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Hit hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Temporära skillnader som inte beaktas är skillnader som upp-

kommit vid första redovisningen av goodwill samt första redovisningen av tillgångar och skulder som inte är rörelseförvärv och vid tidpunkten för transaktionen inte påverkar vare sig redovisat eller skattepliktig resultat, vidare beaktas inte heller skillnader hänförliga till andelar i dotter- och intresseföretag som inte förväntas bli återförda inom överskådlig framtid. Värderingen av uppskjuten skatt baserar sig på hur redovisade värden på tillgångar eller skulder förväntas bli realiserade eller reglerade. Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen.

Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas.

Ersättningar till anställda

Pensioner och liknande förpliktelser

Pensioner genom försäkring

Företagets pensionsplaner för kollektivavtalade tjänstepensioner är tryggade genom försäkringsavtal. Pensionsplanen för företagets anställda har bedömts vara en förmånsbestämd plan som omfattar flera arbetsgivare. Företaget har dock gjort bedömningen att UFR 10 "Redovisning av pensionsplanen ITP 2 som finansieras genom försäkring i Alecta" är tillämplig även för företagets pensionsplan. Företaget saknar tillräcklig information för att möjliggöra en redovisning i enlighet med IAS 19, och redovisar därför i enlighet med UFR 10 dessa pensionsplaner som avgiftsbestämda. Företagets förpliktelser avseende avgifter till avgiftsbestämda planer redovisas som en kostnad i resultaträkningen i den takt de intjänas genom att de anställda utfört tjänster åt företaget under en period.

Övriga pensioner

Företaget har genom det centrala kollektivavtalet avseende tjänstepensioner som tryggats genom försäkring, en särskild rätt för vissa anställda (personer födda år 1955 och tidigare), att den anställde kan avsluta sin tjänstgöring tidigast från och med 62 års ålder. Avsättning görs till en reserv för, enligt kollektivavtal, förtida pensionsavgångar. Avsättningen är inte tryggad enligt Tryggandelagen.

Ersättningar vid uppsägning

Kostnader för ersättningar i samband med uppsägningar av personal redovisas endast om företaget är bevisligen förpliktigt, utan realistisk möjlighet till tillbakadragande, av en formell detaljerad plan att avsluta en anställning före den normala tidpunkten. När ersättningar erbjuds för att uppmuntra frivillig avgång, redovisas en kostnad om det är sannolikt att erbjudandet kommer att accepteras och antalet anställda som kommer att acceptera erbjudandet tillförlitligt kan uppskattas.

Kortfristiga ersättningar

Kortfristiga ersättningar till anställda beräknas utan diskontering och redovisas som kostnad när de relaterade tjänsterna erhålls.

En avsättning för förväntade kostnader för vinstandels- och bonusbetalningar redovisas när en rättslig eller informell förpliktelse att göra sådana betalningar till följd av att tjänster erhållits från anställda föreligger och denna förpliktelse kan beräknas tillförlitligt.

Moderbolagets redovisningsprinciper

Moderbolagets redovisning är upprättad enligt Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om Årsredovisning i försäkringsföretag (FFFS 2015:12) inklusive ändringsföreskrifter FFFS 2016:13 och Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 2 *Redovisning för juridiska personer (januari 2015)*. Försäkringsföretaget tillämpar s.k. lagbegränsad IFRS och med detta avses internationella redovisningsstandarder som har antagits för tillämpning med de begränsningar som följer av RFR 2 och FFFS 2015:12 inklusive ändringsföreskrifter. Detta innebär att samtliga av EU godkända IFRS tillämpas så långt detta är möjligt inom ramen för svensk lag och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning.

Ändrade redovisningsprinciper - moderbolaget

Moderbolagets redovisningsprinciper har under 2016 förändrats i enlighet med vad som ovan angivits under rubriken "Ändrade redovisningsprinciper – koncernen". I övrigt är moderbolagets redovisningsprinciper oförändrade jämfört med föregående år.

Dotterbolag

Andelar i dotterföretag redovisas i moderbolaget enligt anskaffningsvärdemetoden. Som intäkt redovisas erhållna utdelningar. Nedskrivningsbehov testas löpande. För det fall andelarna har ett tillförlitligt och bestående värde som väsentligt överstiger bokfört värde tillämpar moderbolaget undantagsvis möjligheten till uppskrivning enligt Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL).

Skillnader mellan moderbolagets och koncernens redovisningsprinciper

Skillnader mellan koncernens och moderbolagets redovisningsprinciper framgår nedan.

Immateriella tillgångar

Utgifter för utveckling av Länsförsäkringsgruppens försäkringssystem Rally och Sally redovisas som kostnad i moderbolagets resultaträkning men som en tillgång i koncerns Rapport över finansiell ställning med en avskrivningstid på 5 år.

Skatter

I moderbolaget redovisas obeskattade reserver inklusive uppskjuten skatt. I koncernredovisningen delas de obeskattade reserverna upp på uppskjuten skatt och eget kapital.

Not 2 Risker och riskhantering

Inledning

Risk och riskhantering är centrala för verksamheten i Länsförsäkring Södermanland. Denna not omfattar en beskrivning av bolagets riskhanteringssystem samt kvantitativa och kvalitativa upplysningar om bolagets risker.

Företagsstyrningssystem

Bolagets företagsstyrningssystem syftar till att säkerställa en tillfredsställande styrning och ledning av bolaget samt att uppfylla målen i affärsplanen inom ramen för beslutad risktolerans och regelverk.

Företagsstyrningssystemet består av

- 1 Värdegrund, vision, affärsidé, riskfilosofi, mål och strategier
- 2 Organisationsstruktur
- 3 Riskhanteringssystem inklusive intern styrning och kontroll

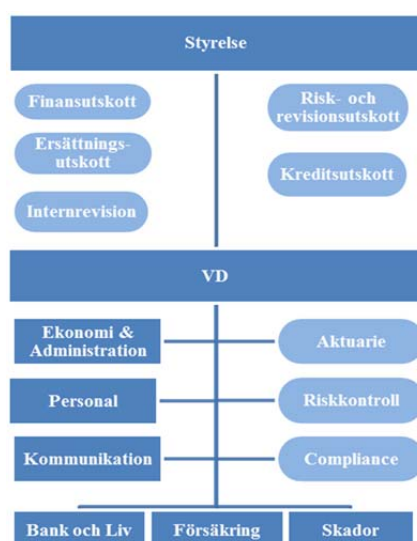
Ansvaret för bolagets riskarbete finns hos styrelsen som årligen beslutar om bolagets övergripande styrdokument. Styrelsen har fyra utskott till sitt förfogande: finansutskott, kreditutskott, risk- och revisionsutskott samt ersättningsutskott.

I finansutskottet ingår ordförande och en styrelseledamot, vd och ekonomichefen. Finansutskottet har till uppgift att löpande följa utvecklingen av bolagets tillgångar och ta beslut om placeringar inom de ramar som styrelsen beslutat. Finansutskottet tar även fram förslag till eventuella förändringar av de regelverk som styr bolagets kapitalförvaltning. Styrelsen tar årligen beslut om direktiv för finansutskottet och följer utskottets arbete genom att protokoll från mötena tas upp på kommande styrelsesammanträde.

Kreditutskottet består av två styrelseledamöter samt bolagets lokala Kreditkommitté som består av VD, kreditchef, kreditansvarig privatmarknad och bankchef. Kreditutskottet ska på styrelsens uppdrag delta i bolagets interna kreditprövningar för större eller riskfyllda krediter enligt särskild instruktion. Kreditutskottets beslut protokollförs och återrapport sker till styrelsen halvårsvis.

I risk- och revisionsutskottet ingår ordförande, vice ordförande och vd och på enskilda punkter adjungeras ekonomichef. Vd-assistent är funktionsansvarig i utskottet. Till risk- och revisionsutskottet rapporterar extern och intern revisor samt riskkontroll och compliance. Utskottet är förberedande till styrelsen avseende företagsstyrnings- och riskhanteringssystemet. Protokoll från utskottet rapporteras vid kommande styrelsesammanträde.

Ersättningsutskottet består av ordförande och en styrelseledamot, föredragande är vd och HR-chef. Utskottet är förberedande till styrelsen avseende ersättningar till vd och övrig företagsledning.

Varje enhet och affärsområde leds av en chef som rapporterar till vd. Chefen ansvarar för att arbetet bedrivs enligt de styrande dokument samt att säkerställa efterlevnaden av dem genom så kallade egenkontroller.

Bolaget har två riskbedömningsgrupper: Riskhanteringsnämnden och Lokala kreditkommittén. De har till uppgift att bedöma risker inom sakförsäkrings- och kreditverksamheten inom befintliga regelverk för detta. Bolaget har också en säkerhetsgrupp som har till uppgift att löpande arbeta med operativa säkerhetsfrågor. Arbetet leds av en särskild säkerhetsansvarig. Bolaget har också ett väl utvecklat miljöledningssystem som begränsar bolagets risktagande inom miljöområdet.

System för riskhantering och Intern styrning och kontroll

Länsförsäkringar Södermanlands verksamhet är förenat med risktagande vilket medför att bolaget måste ha ett ändamålsenligt system för riskhantering och regelefterlevnad. För att uppnå effektivitet måste systemet vara väl integrerat med företagsstyrning och innehålla metoder för intern styrning och kontroll. Målet med riskhanteringssystemet är att verksamheten bedrivs med ett medvetet risktagande som aldrig äventyrar bolagets långsiktiga lönsamhet och existens. Riskhanteringssystemet stödjer bolaget i att hantera och medvetet styra de risker bolagets utsatt för så att onödiga risker undviks och att nödvändiga risker identifieras och styrs.

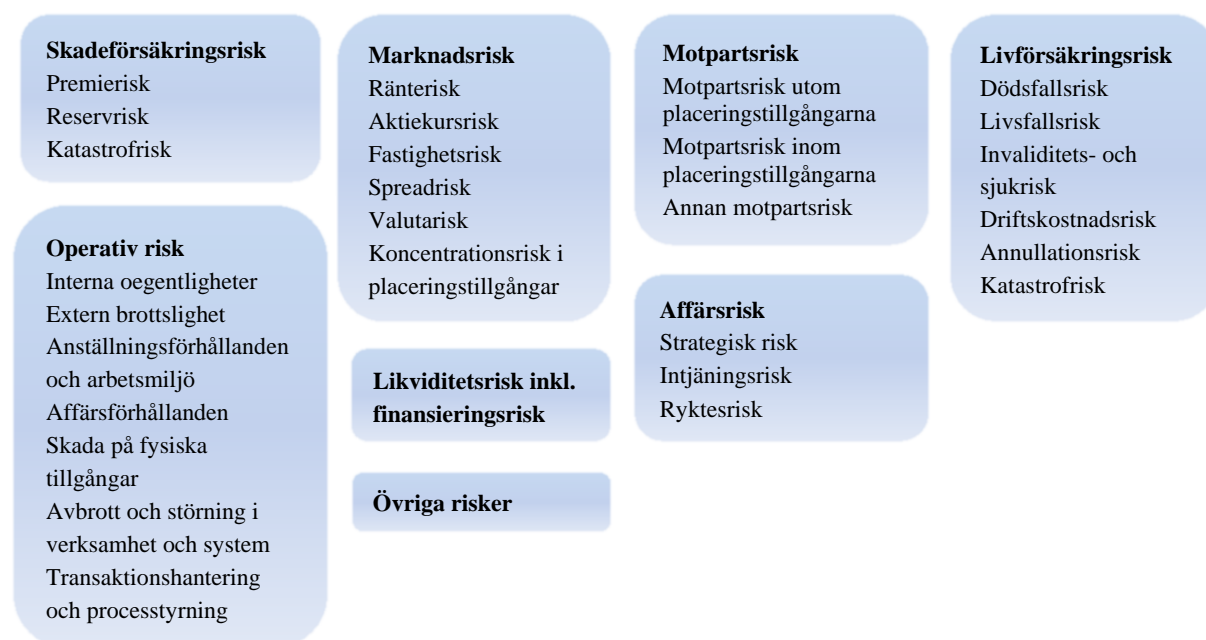
Riskbaserad verksamhetsstyrning

Riskbaserad styrning utförs i verksamheten genom

- Att i affärsplaneringen och i den löpande verksamhetens affärsmässiga beslut ta hänsyn till identifierade risker och tänkbara händelser som kan ha inverkan på bolagets verksamhet och möjlighet att nå sina mål
- Löpande styrning, hantering och rapportering av risker samt det kapitalkrav som riskerna innebär
- Egen risk- och solvensanalys (ERSA) som en integrerad del i bolagets affärsplanering

Bolagets riskfilosofi innebär att risktagande ska utgå från bolagets mål och medvetna beslut. Riskerna ska inte nödvändigtvis minimeras men identifieras och styrs.

Länsförsäkringar Södermanlands risker delas in i nedanstående kategorier:

Bolagets risker delas sedan in efter om de är önskade, nödvändiga eller icke önskvärda. Utifrån denna indelning fastställd sedan ett regelverk för hur bolaget ska ta alternativt begränsa risk. Limiterna för att begränsa riskerna motsvarar bolagets risktolerans per riskkategori. Förutom risktoleransen per riskkategori fastställer styrelsen årligen även den övergripande risktoleransen och bolagets kapitalmål. I bolagets styrande dokument samt ERSA-dokumentationen beskrivs bolagets attityd och tolerans mot riskerna samt hur dessa ska hanteras.

Styrelsen har det övergripande ansvaret för bolagets riskhantering och vd ansvarar för riskhanteringen inom den operativa verksamheten enligt styrelsens föreskrifter. Det operativa ansvaret för löpande riskhantering fördelas i tre försvarslinjer: verksamheten, riskkontroll och compliance samt internrevision.

Första försvarslinjen, verksamheten, ansvarar för att risker omhändertas och åtgärdas, Respektive chef ansvarar för alla risker inom sin verksamhet.

Riskkontrollfunktionen som är en del av andra försvarslinjen, är organisatoriskt direkt underställd vd. Funktionen är objektiv, oberoende gentemot bolagets affär och fri från påverkan från andra funktioner inom bolaget. Funktionen övergripande mål är att ge en allsidig och saklig bild av bolagets risker, analysera utvecklingen av riskerna samt agera rådgivare till vd och styrelse i riskhanteringsfrågor. Riskkontrollfunktionen rapporterar kvartalsvis till vd, risk- och revisionsutskottet samt styrelsen och lämnar även en årlig rapport över årets arbete.

Compliancefunktionen är också en del av den andra försvarslinjen och är ett stöd för att bolaget ska arbeta enligt gällande regler och har bl a till uppgift att bistå organisationen vid utformning av interna regelverk, bevaka förändringar i de externa regelverken och följa upp regelefterlevnaden i bolaget. Compliancefunktionen rapporterar till vd, risk- och revisionsutskottet och styrelse samt lämnar årligen en samlad bedömning av hur väl bolagets verksamhet uppfyller gällande regler och normer.

Den tredje försvarslinjen, internrevision, arbetar på uppdrag av styrelsen. Internrevisorerna ska medverka till och kontrollera att verksamheten inom bolaget bedrivs mot fastställda mål och i enlighet med styrelsens intentioner och riktlinjer genom att utvärdera den interna styrningen och kontrollen. Internrevisionen följer också upp riskkontrollfunktionens och compliancefunktionens arbete.

Egen risk- och solvensanalys (ERSA)

Det övergripande målet med ERSA är att säkerställa att bolagets kapital är och förblir tillräckligt för att bära de risker som följer av realiserandet av bolagets långsiktiga affärsplan. Under året har analyser och stresstester genomförts för att utmana bolagets affärsplan. Resultatet av genomförda analyser och tester har sammanställts i en ERSA-rapport som syftar till att ge styrelse och företagsledningen ökad förståelse för frågor kring kapitalbehov och beredskap för att vid behov reducera risker. ERSA-rapporten godkändes av styrelsen och har sänts till Finansinspektionen enligt gällande regelverk.

Rapportering av risk

Bolaget rapporterar löpande till Finansinspektionen, kvartalsvis rapporteras uppgifter om kapitalbas och solvens och det så kallade trafikljuset. Bolaget uppfyller med god marginal de krav som ställts av myndigheterna.

Riskerna beräknas enligt riskmodeller som baseras på Solvens II-regelverket som är kalibrerad för att visa risken för att insolvens inträffar inom 12 månader med högst 0,5 procents sannolikhet. Länsförsäkringsgruppen har gemensamt utvecklat en riskapplikation för att mäta risk och göra kapitalkravsberäkningar. Applikationen beräknar det kapitalkrav som förväntas svara mot det sämsta utfallet för verksamheten över 200 år. I beräkningen mäts risk för risktyperna enligt riskkategoriseringen exklusive likviditetsrisk och affärsrisk. Kapitalkvoten beräknas genom att det totala riskbeloppet ställs i relation till bolagets kapitalbas. Bolagets styrelse och ledning får en riskrapport kvartalsvis som beskriver bolagets aktuella risksituation och hur riskerna har förändrats över tiden.

Fr. o m 2016 gäller nya rapporteringskrav till myndigheterna. Den nya rapporteringen omfattar bland annat kvantitativa rapporter (QRT-rapporter) på kvartals- och årsbasis. I de kvantitativa rapporterna ska bolaget bland annat rapportera uppgifter om balansräkningen generellt och placeringstillgångar och försäkringstekniska avsättningar mer specifikt. Vidare skall bolaget rapportera uppgifter om bolagets kapitalbas och kapitalkrav. I maj 2016 inleddes den nya rapporteringen med en så kallad Dag 1 rapportering vilken omfattar uppgifter per 1 januari 2016 ("ingående balans"). Som tillägg till de kvantitativa rapporterna är skadeförsäkringsföretag även skyldiga att fullgöra kompletterande tillsynsrapportering till Finansinspektionen. Denna omfattar bland annat uppgifter om resultat- och balansräkning, premier och försäkringsersättningar samt kapitalplaceringar och skulder. I den kompletterande tillsynsrapporteringen skall resultatuppgifter specificerat på försäkringsgrenar och rapporteras årligen. Bland övrig rapportering bör nämnas de mer kvalitativt beskrivande rapporterna såsom ERSA (som beskrivits ovan) och Regelbunden tillsynsrapport ("RSR"). Slutligen är bolaget skyldigt att upprätthålla ett förmånsregister över de tillgångar som bolaget håller för att täcka sina försäkringstekniska avsättningar. Förmånsregistret ersätter skuldtäckningsregistret och rapportering av uppgifter från förmånsregistret sker på begäran från Finansinspektionen.

Skadeförsäkringsrisk

Skadeförsäkringsrisk består av premierisk, reservrisk och katastrofrisk. Innebörden i dessa begrepp och bolagets generella metoder för att hantera dessa typer av risker beskrivs nedan. Generellt är premie- och reservrisken störst i skadeportföljer med lång avvecklingstid. Detta är särskilt märkbart inom trafik-, sjuk- och olycksfallsförsäkring, vilka tillsammans utgör en relativt stor andel av bolagets avsättning för oreglerade skador. Skadeförsäkringsrisk begränsas genom ett riskutbyte tillsammans med de 22 övriga länsbolagen i länsförsäkringsgruppen. Riskutbytet sker genom återförsäkring som innebär att de deltagande bolagen begränsar sina åtaganden i försäkringsavtalen upp till vissa fastställda belopp (självbehåll) per skada, per händelse och totalt per skadeår. Självbehållet fastställs årligen i styrelsen och är för bolagets del maximerat till 7,5 Mkr. Det externa katastrofskyddet har under 2016 gällt för 8 miljarder per händelse totalt för länsförsäkringsgruppen

Premierisk

Premierisken är risken för oförutsedda förluster till följd av att det kommande årets skador blir större än förväntat. Premierisken reduceras genom

- Diversifiering av försäkringsportföljen
- En väl förankrad prissättningsprocess där premien i varje enskilt avtal motsvarar den faktiska riskexponeringen
- Affärsplanen med budget för premier och skadeersättningar som godkänns av styrelsen
- Detaljerade interna riktlinjer för vilka risker som får tecknas (riskurvalsregler)
- Återförsäkring (se ovan).

Reservrisk

Reservrisk är risken för att avsättningen för oreglerade skador inte räcker för att reglera inträffade skador. Den hanteras främst genom utvecklade aktuariella metoder och en noggrann kontinuerlig uppföljning av anmälda skador. Utvecklingen av bolagets avsättning för oreglerade skador följs upp löpande, bl a genom att skadehandläggarna går igenom de oreglerade skadorna och kontrollerar att befintlig reserv är tillräcklig för att slutreglera skadan. När det gäller trafikskador tillkommer även osäkerhet om den framtida kostnadsutvecklingen på grund av att förändrad lagstiftning och myndighetsbeslut i efterhand kan påverka hur trafikförsäkringen belastas med kostnader.

Katastrofrisk

Bolagets verksamhetsområde är i första hand begränsat till Södermanlands län, vilket innebär att de risker bolaget tecknat är koncentrerade till en förhållandevis liten region. Detta medför en relativt stor risk att flera enskilda försäkringar blir skadedrabbade vid en större skada som exempelvis en stormskada eller andra naturkatastrofer som översvämningar, jordskred eller liknande.

Genom det interna riskutbytet (se särskilt avsnitt) är bolaget också exponerat för katastrofskador som inträffar i de övriga länsbolagen. Åtagandet är bolagets enskilt största risk och utgör ett belopp som

motsvarar 15 % (fg år 15 %) av bolagets egna kapital vid årets ingång. Det inträder då gruppens externa katastrofskydd är uttömt.

Känslighet för premie- och reservrisk

Premierisken är känslig för förändringar i de antaganden som gjorts för skade-, driftskostnad och intjänad premie. Nedanstående tabell visar på känsligheten för bolagets resultat och eget kapital.

Känslighetsanalys teckningsrisker	2016	2015
Inverkan på resultatet före skatt	Tkr	Tkr
Förändrad totalkostnadsprocent, 1 %	+/- 5 906	+/- 5 312
Förändrad premienivå, 1 %	+/- 5 708	+/- 5 283
Förändrad skadekostnad, 1 %	+/- 4 929	+/- 4 392
Förändrad driftskostnad, 1 %	+/- 977	+/- 920

Känslighetsanalys teckningsrisker	2016	2015
Inverkan på eget kapital efter skatt	Tkr	Tkr
Förändrad totalkostnadsprocent, 1 %	+/- 4 607	+/- 4 143
Förändrad premienivå, 1 %	+/- 4 452	+/- 4 121
Förändrad skadekostnad, 1 %	+/- 3 845	+/- 3 426
Förändrad driftskostnad, 1 %	+/- 762	+/- 718

Bolagets förmåga att förutse den slutliga skadekostnaden kan bedömas genom att analysera tidigare års skattningar av skadekostnaden för enskilt skadeår. Nedanstående tabell visar skadekostnadsutvecklingen för skadeåren 2007-2016 före återförsäkringen. Av tabellen framgår hur skattningen av den totala skadekostnaden per skadeår utvecklas årsvis och vilken andel som per 2016-12-31 finns avsatt i balansräkningen.

Faktiska skadeanspråk jämfört med tidigare uppskattningar

Tidigare års uppskattningar av skadekostnaden för enskilda skadeår är också ett mått på bolagets förmåga att förutse den slutliga skadekostnaden.

Tabellen nedan visar skadekostnadsutvecklingen för skadeåren 2007-2016 före återförsäkring.

Av tabellen framgår hur skattningen av den totala skadekostnaden per skadeår utvecklas årsvis och vilken andel som per 2016-12-31 finns avsatt i Balansräkningen.

Skadekostnad före återförsäkring

Skadeår / Uppskattad skadekostnad	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Totalt
Uppskattad skadekostnad											
- i slutet av skadeåret	259 087	306 018	287 645	417 193	341 529	316 162	395 216	402 427	390 999	437 893	
- ett år senare	262 967	306 042	282 679	429 588	351 698	338 759	375 721	393 501	395 560		
- två år senare	259 316	280 519	277 171	420 512	335 395	319 981	377 928	380 002			
- tre år senare	256 320	279 290	272 861	407 523	327 105	324 905	375 168				
- fyra år senare	254 827	278 571	261 482	399 990	324 375	322 070					
- fem år senare	256 151	273 666	255 279	398 588	320 856						
- sex år senare	246 612	266 747	254 099	394 105							
- sju år senare	237 448	264 087	251 852								
- åtta år senare	236 355	258 570									
- nio år senare	232 344										
Nuvarande skattning av total skadekostnad	232 344	258 570	251 852	394 105	320 856	322 070	375 168	380 002	395 560	437 893	
Totalt utbetalt	217 638	241 786	234 790	375 877	297 499	298 201	350 188	334 109	318 515	218 160	
Summa kvarstående skadekostnad	14 706	16 784	17 062	18 228	23 357	23 869	24 980	45 893	77 045	219 733	481 657
Avsättning upptagen i balansräkningen	14 706	16 784	17 062	18 228	23 357	23 869	24 980	45 893	77 045	219 733	481 657
Avsättning avseende skadeår 2005 och tidigare											108 661
Ersättningsreserv för mottagen återförsäkring											452 928
Summa ersättningsreserv, brutto	14 706	16 784	17 062	18 228	23 357	23 869	24 980	45 893	77 045		1 043 246
Skadelivräntereserv, brutto											89 930
Skaderegleringsreserv, brutto											31 224
Avsättning för oreglerade skador, brutto											1 164 400
Ersättningsreserv, återförsäkrares andel											-224 069
Skaderegleringsreserv, återförsäkrares andel											0
Avsättning för oreglerade skador, återförsäkrares andel											-224 069
Avsättning för oreglerade skador, för egen räkning											940 331

Livförsäkringsrisk

Livförsäkringsriskerna utgör risken för förluster vid försäkring av enskilda personers liv och hälsa. För Länsförsäkringar Södermanlands del utgörs dessa risker av bolagets skadelivräntor och relevanta kategorier av livförsäkringsrisk är livsfallsrisk och dödsfallsrisk, invaliditets- och sjukrisk, driftskostnadsrisk, annullationsrisk och omprövningsrisk. Riskerna som beskrivs nedan hanteras bl a genom en kontinuerlig uppföljning av kostnader och dödligheten samt genom en spridning av riskerna genom intern återförsäkring.

Livsfalls- och dödsfallsrisk

Livsfallsrisken är tillsammans med omprövningsrisken den huvudsakliga risken i skadelivränterörelsen och innebär risken för att livräntetagarna lever längre än de antaganden som ligger till grund för livräntan. Livsfallsrisk är starkt besläktad med dödsfallsrisk, genom att riskerna är varandras motsatser.

Invaliditets- och sjukrisk

Invaliditets- och sjukrisk är risk som uppstår i och med åtaganden att försäkra enskilda personers hälsa. Sjukförsäkringsrisk avser risken för förluster till följd av att de försäkrades invaliditet och sjuklighet blir större än vad som antagits.

Driftskostnadsrisk

Kostnadsrisken innebär risken för att administrationen av försäkringarna blir högre än vad som antagits.

Annulationsrisk

Annulationsrisk avser risken för förluster till följd av att premieannullationer, återköp eller flytt avviker från vad som antagits.

Katastrofrisk

Katastrofrisk avser risken för förluster till följd av naturkatastrofer, epidemier eller katastrofer orsakade av mänskliga aktiviteter som leder till mycket stora försäkringsersättningar.

Omprövningsrisk

Omprövningsrisken innebär risken för att ny lagstiftning påverkar framtida utbetalningar.

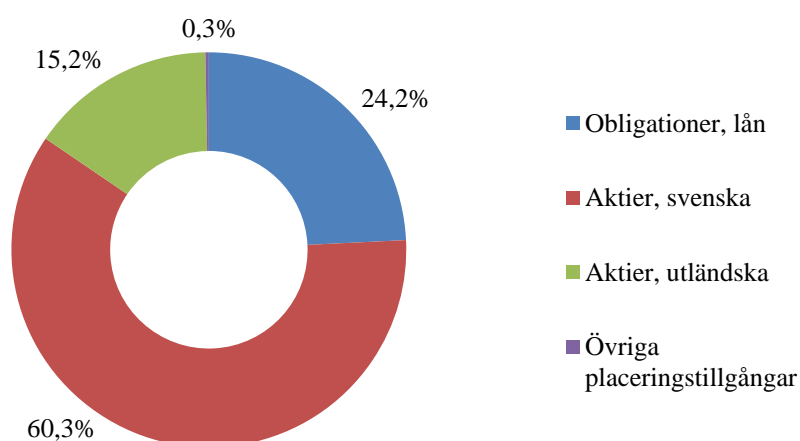
Marknadsrisk

Med marknadsrisk avses risken för förluster på grund av värdenedgångar i placeringstillgångar och på grund av att försäkringstekniska avsättningar ökar i värde om de räntor som används för diskontering sjunker. Marknadsrisker delas in i kategorierna ränterisk, aktierisk, fastighetsrisk, spreadrisk, valutarisk och koncentrationsrisk.

Bolaget har ett regelverk, Policy och riktlinjer för kapitalförvaltningen, för hur bolaget skall placera tillgångarna och till vilken risk detta får göras. Policy och riktlinjer för kapitalförvaltningen revideras minst en gång per år och beslutas av styrelsen. I detta regelverk har bolaget även tagit hänsyn till de legala krav som kan påverka hur bolaget får placera kapitalet. I de riktlinjer styrelsen fastslår anges en s.k. normalportfölj som reglerar hur stor andel av bolagets tillgångar som får finnas i olika tillgångsslag och på vilka marknader. Tabellen nedan visar på ett övergripande sätt koncernens placeringsstruktur per balansdagen.

Placeringsstruktur (Mkr)	2016-12-31	2015-12-31
Obligationer, lån	773,4	773,2
Aktier, svenska	1 924,7	1 726,7
Aktier, utländska	485,5	371,8
Övriga placeringstillgångar	9,0	9,0
Summa placeringstillgångar	3 192,6	2 880,7

Placeringsstruktur 2016-12-31 (%)

Målet för bolagets kapitalförvaltning är att långsiktigt generera så hög avkastning som möjligt med hänsyn tagen till risk och likviditet.

Bolagets finansutskott tar beslut om den löpande förvaltningen. Den operativa förvaltningsorganisationen genomför besluten. Finansutskottet och styrelsen erhåller regelbundet en finansrapport där det framgår hur förvaltningen gått och hur bolagets placeringstillgångar är placerade, samt hur den aktuella allokeringen förhåller sig till normalportföljens. Alla typer av avvikelser gentemot bolagets policy och riktlinjer för kapitalförvaltningen rapporteras i finansrapporten.

Aktierisk

Aktierisken är bolagets enskilt största marknadsrisk. Totalt sett har koncernen en aktieexponering om ca 2 410 Mkr (2 099 Mkr). Begränsning av risken i aktieportföljen sker främst genom allokering av aktieportföljen på flera olika geografiska regioner. Bolaget använder också flera olika förvaltare för att på så sätt minska effekten av att en enskild förvaltare tar felaktiga beslut. Aktierelaterade derivat och strukturerade produkter såsom exempelvis aktieindexobligationer används i mycket begränsad utsträckning.

Känslighetsanalys, aktierisk	2016	2015
Inverkan på resultatet före skatt	Tkr	Tkr
10 % nedgång i aktiekurser	180 257	165 800

Tabellen ovan visar hur resultatet före skatt påverkas av en nedgång i aktiemarkanden

Känslighetsanalys, aktierisk	2016	2015
Inverkan på eget kapital efter skatt	Tkr	Tkr
10 % nedgång i aktiekurser	140 600	127 296

Tabellen ovan visar hur eget kapital efter skatt påverkas av en nedgång i aktiemarkanden

Valutarisk

Bolaget har både tillgångar och skulder i utländsk valuta. För skuldsidan är risken mycket begränsad och är endast hänförlig till ett enskilt återförsäkringskontrakt. På tillgångssidan uppgår den totala valutaexponeringen till cirka 495 Mkr (387 Mkr) av vilken 486 Mkr (372 Mkr) utgörs av aktier på utländska marknader och 9 Mkr (15 Mkr) utgörs av valutakursrisk i optionsdelen i aktieindexobligationer. Bolaget har inte, genom derivat eller på annat sätt, genomfört valutasäkringar. Enligt bolagets placeringsriktlinjer får den totala valutaexponeringen inte överstiga trettio procent av bolagets placeringstillgångar, vilket motsvarar cirka 958 Mkr (fg år 856 Mkr).

Känslighetsanalys, valutarisk (netto)	2016	2015
Inverkan på resultatet före skatt	Tkr	Tkr
10 % nedgång i valutakurser generellt	49 486	38 700
10 % nedgång i valutan USD	30 436	21 600
10 % nedgång i valutan EURO	14 390	12 830
10 % nedgång övriga valutor	4 660	4 270

Tabellen ovan visar hur resultatet före skatt påverkas av en förändring i valutakurser med hänsyn tagen till valutasäkringsinstrument.

Känslighetsanalys, valutarisk (netto)	2016	2015
Inverkan på eget kapital efter skatt	Tkr	Tkr
10 % nedgång i valutakurser generellt	38 599	30 186
10 % nedgång i valutan USD	23 740	16 848
10 % nedgång i valutan EURO	11 224	10 007
10 % nedgång övriga valutor	3 635	3 331

Tabellen ovan visar hur eget kapital efter skatt påverkas av en förändring i valutakurser med hänsyn tagen till valutasäkringsinstrument.

Ränterisk

Bolagets placeringar i räntebärande värdepapper uppgår totalt till 773,4 Mkr (fg år 773,2 Mkr). Några räntebärande finansiella skulder finns inte. Bolagets ränteportfölj består huvudsakligen av statsobligationer, statsskuldväxlar samt bostads- och företagsobligationer. Länsförsäkringar Södermanland

är exponerat för ränterisk genom risken för att marknadsvärdet på de fastförräntade tillgångarna sjunker då marknadsräntan stiger. Graden av ränterisk eller prISRISK ökar med tillgångens löptid. På skuldsidan är försäkringstekniska avsättningar för skadelivräntorna exponerade för ränterisk genom att diskonteringsräntan påverkas av förändringen i marknadsräntor.

Känslighetsanalys, ränterisk	2016	2015
Inverkan på resultat före skatt	Tkr	Tkr
1 % lägre ränta	-13 948	5 305
1 % högre ränta	9 191	-9 582

Tabellen ovan visar vilken effekt en förändring i räntenivån har på bolagets resultat före skatt

Känslighetsanalys, ränterisk	2016	2015
Inverkan på eget kapital efter skatt	Tkr	Tkr
1 % lägre ränta	-10 879	4 138
1 % högre ränta	7 169	-7 474

Tabellen ovan visar vilken effekt en förändring i räntenivån har på eget kapital efter skatt

Fastighetsrisk

Bolagets exponering i fastigheter och fastighetsrelaterade tillgångar består av Strimlusen Förvaltnings ABs innehav av aktier i Humlegården Fastigheter AB och Lansa Fastigheter AB samt innehav i LF Fastighetsfond. Totalt uppgår exponeringen för fastigheter till 785,3 Mkr (fg år 629,7 Mkr). Den mest betydande fastighetsrisken är att fastighetsvärdena går ned till följd av olika omvärldsförändringar. Innehavet i LF Fastighetsfond redovisas som en aktierisk eftersom fonden äger aktier i börsnoterade fastighetsbolag och därmed samvarierar eventuella värdeförändringar i fonden med börsutvecklingen i betydande grad.

Spreadrisk

Med spreadrisk avses risken för förluster till följd av ändring i differensen mellan marknadsräntor på obligationer med kreditrisk och statspappersräntor. För att begränsa spreadrisken har bolaget fastställt riktlinjer för hur de räntebärande tillgångarna får placeras, bl a utifrån kreditkvalitet. Dessutom finns begränsningar om hur mycket bolaget får placera hos olika emittenter.

Koncentrationsrisk

Koncentrationsrisk är risken för förluster till följd av att placeringstillgångar inte är väl diversifierade. Bolagets strävan är att ha en väldiversifierad placeringsportfölj avseende exempelvis sammansättning av tillgångsslag, geografiska marknader och enskilda emittenter. Normalportföljens limitnivåer för respektive tillgångsslag och geografiska marknader säkerställer att en god diversifiering mellan tillgångarna uppnås. Bolaget största koncentrationsrisk utgörs av det stora strategiska innehavet i LFAB-aktien.

Motpartsrisk

Med motpartsrisk avses risken för förluster till följd av att motparter inte kan fullfölja sina åtaganden och att eventuella säkerheter inte täcker fordran

Motpartsrisk inom placeringstillgångar

Motpartsrisk avser de resultateffekter som uppstår om en utgivare eller motpart i ett finansiellt instrument inte kan fullgöra sina förpliktelser. För att begränsa motpartsrisken i placeringar i räntebärande värdepapper har bolaget fastställt den lägsta kreditvärdering (rating) en emittent av sådana värdepapper får ha. En emittent som är en svensk eller utländsk bank får som lägst ha en rating på A för att en investering ska kunna vara aktuell. Säkerställda obligationer ska vara utgivna enligt lagen (2003:1223) om säkerställda obligationer samt vara utställda av bank eller hypoteksbolag med minst AA-rating. Obligationer och andra skuldförbindelser som kommunalt bolag eller publikt aktiebolag ska vara utgivna av företag med minst BBB- i rating (motsvarar Investment Grade) vid inköp. Obligationen eller skuldförbindelsen får behållas om ratingen sjunker till BB+. Företag utan rating kan accepteras om deras bedömda rating, sk skuggrating, uppgår till BBB- och skuggratingen är

gjord av någon av bankerna Handelsbanken, Swedbank, Nordea, SEB eller Danske Bank. Statligt ägt bolag accepteras som motpart utan rating eller skuggrating.

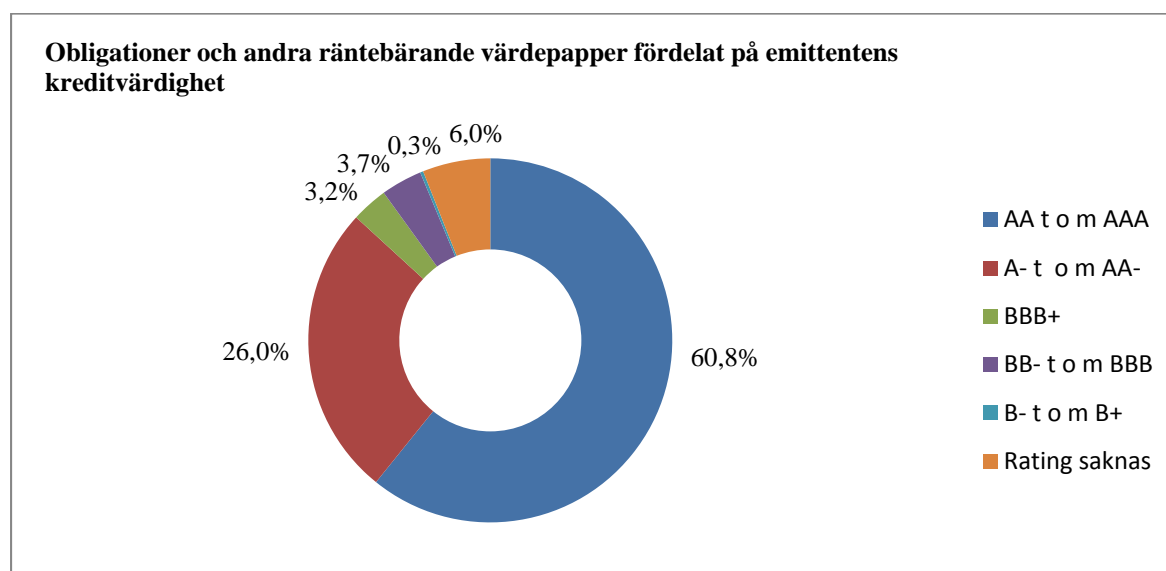
Rating utförd och beslutad av Standard & Poor, Moody's eller Fitch godtas som officiell rating.

Bolaget har inga finansiella tillgångar som är förfallna till betalning, eller som är nedskrivna. Bolaget har inte någon pant, annan säkerhet eller garantier utställda av tredje part för de finansiella tillgångarna.

Bolaget har inte några finansiella tillgångar som har ett nedskrivningsbehov eller är oreglerade.

Rating	2016-12-31	2015-12-31
AA t o m AAA	470,3	476,3
A(-) t o m AA (-)	201,1	190,7
BBB (+)	25,0	42,9
BB (-) t o m BBB	28,3	37,1
B (-) t o m B(+)	2,0	0,0
Rating saknas	46,6	26,2
Totalt	773,4	773,2

Tabellen illustrerar bokfört värde av obligationer och andra räntebärande värdepapper fördelat på emittenternas kreditvärdighet (Mkr). I beloppen ingår värdepapper emitterade av stat och/eller kommun.

Motpartsrisk utom placeringstillgångarna och övriga motpartsrisker

Motpartsrisk utom placeringstillgångarna utgörs framförallt av motpartsrisk i avgiven återförsäkring. Denna består i risken att betalning inte erhålls från återförsäkringsgivare i enlighet med återförsäkringsavtalen. För att begränsa denna risk har länsförsäkringsgruppen ett särskilt regelverk för vilka externa återförsäkringsgivare som får användas. Minimikravet vid val av återförsäkrare är bland annat att dessa ska ha minst A-rating enligt ratinginstitutet Standard & Poor's när det gäller affär med lång avvecklingstid och minst BBB-rating på övrig affär. I nedanstående tabell framgår hur exponeringen för motpartsrisk fördelar sig på olika rating kategorier beträffande länsförsäkringsgruppens avtal med externa återförsäkringsgivare.

Standard & Poor's rating	2016-12-31	2015-12-31
AA	41,9 %	44,8 %
A	56,3 %	54,0 %
BBB	0,0 %	0,7 %
Utan rating* från S & P	1,72 %	0,5 %

* Länsförsäkringsbolagen deltar på Agrias återförsäkring, Marine XL samt Länsförsäkringars internationella retroaffär

Likviditetsrisk

Likviditetsrisk är risken förluster till följd av att egna åtaganden inte kan fullgöras på grund av brist på likvida medel. För Länsförsäkringar Södermanland är likviditet normalt inget problem, eftersom premierna i försäkringsrörelsen betalas in i förskott och stora skadeutbetalningar ofta är kända långt innan de förfaller.

Bolaget har som riktlinje att alltid ha en likviditet (kassa och bankmedel) som uppgår till minst 30 Mkr. Utöver detta finns alltid möjlighet att med två till tre dagars varsel göra betydligt större belopp likvida genom försäljning av olika placeringstillgångar.

Under en normal månad har bolaget utbetalningar avseende driftskostnader, skadekostnader och återförsäkringspremier på cirka 50 Mkr (fg år ca 48 Mkr). Inbetalningarna i form av premier, ersättningar från återförsäkrare och ersättningar från Länsförsäkringar Bank och Länsförsäkringar Liv uppgår till cirka 54 Mkr (fg år ca 51 mkr).

Finansiella tillgångar och skulder samt försäkringstekniska avsättningar

Redovisat värde

2016-12-31	Totalt	Varav utan kontraktsevenliga förfall	Varav med kontraktsevenliga förfall
Finansiella tillgångar	3 193	2 457	735
Försäkringstekniska avsättningar f e r	-1 201	-1 201	

2015-12-31	Totalt	Varav utan kontraktsevenliga förfall	Varav med kontraktsevenliga förfall
Finansiella tillgångar	2 881	2 157	724
Försäkringstekniska avsättningar f e r	-1 151	-1 151	

Kassaflöden

2016-12-31	Totalt	1-3 mån	4-12 mån	2018–2022	2023–2032	2033–
Finansiella tillgångar	3 193	159	579	1 523	920	12
Finansiella skulder	-118	-52	-66			
FTA f e r	-1 201	-123	-463	-404	-145	-67

2015-12-31	Totalt	1-3 mån	4-12 mån	2017–2021	2022–2031	2032–
Finansiella tillgångar	2 881	144	551	1 319	855	12
Finansiella skulder	-121	-62	-60			
FTA f e r	-1 151	-113	-436	-405	-136	-61

Operativa risker

Med operativa risker avses förluster till följd av icke ändamålsenliga eller misslyckade interna processer, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser.

Målet för Länsförsäkringar Södermanlands arbete med operativa risker är att säkerställa att de operativa riskerna inte ska begränsa möjligheterna att nå uppsatta verksamhetsmål. Detta förutsätter en effektiv hantering av de operativa riskerna. Strategin för hantering av operativa risker utgår från insikten att operativa risker är en del av bolagets verksamhet och att samtliga operativa risker inte kan

undvikas, elimineras eller transfereras till annan part. Däremot kan bolaget genom förebyggande arbete och ändamålsenlig riskhantering och riskkontroll minska risken för att operativa risker materialiseras. Kostnad för hantering och kontroll av operativa risker ska stå i rimlig proportion till den kostnad eller förlust som kan uppstå om risken materialiseras.

För att reducera de operativa riskerna har bolaget interna regelverk och väl styrda processer som tydliggör för medarbetare på alla nivåer inom vilka ramar som verksamheten ska bedrivas. Identifierade kompetensbrister åtgärdas genom utbildning. Nyckelkontroller har införts för att säkerställa att processernas resultat är korrekta och kompletta (riskreducerande) samt för att dokumentera och samla information för rapportering (riskbevakande). Vidare genomför bolaget årligen en företagsövergripande kontroll för att säkerställa att bolagets företagsstyrningssystem existerar, är komplett och efterlevs inom organisationen.

Incidentrapportering och kundklagomålshantering är också viktiga delar av riskarbetet. De incidenter och kundklagomål som inträffar loggas och hanteras i särskilda system för att möjliggöra analys och förebyggande åtgärder. En central del i processutvecklingen är att arbeta med ständiga förbättringar där både medarbetares och kunders synpunkter tas tillvara.

Affärsrisker

Med affärsrisk avses risken för förluster till följd av effekter av strategiska beslut, en sämre intjänning eller rykten. Affärsrisker är därmed en följd av dels interna händelser i bolaget men även externa händelser som konsument- eller konkurrentbeteende. Bolaget arbetar därför kontinuerligt med bevakning av interna och externa händelser som kan innebära risker eller möjligheter. Inom ramen för arbetet med den lång- och kortsiktiga affärsplanen identifieras affärsrisker som sedan löpande hanteras i företagsledningen och i styrelsen.

Som generell princip gäller att den som svarar för en del av verksamheten i bolaget också svarar för de risker som uppkommer i den verksamheten. Den principen gäller även affärsrisker. Bolagets ERSA-process utgör de identifierade affärsriskerna basen vid framtagandet av bolagets negativa scenarier och stresstester.

Förutom sakförsäkringsverksamheten säljer bolaget livförsäkringar och bankprodukter till kunderna för Länsförsäkringar Liv respektive Länsförsäkringar Banks räkning. Den ersättning som bolaget erhåller från Länsförsäkringar Liv är till viss del förenad med ett annullationsansvar, vilket innebär att bolaget kan bli återbetalningsskyldig om en kund slutar att betala in sina premier. Denna risk är relativt begränsad, bolaget sätter dock av till en annullationsreserv som uppgår till 0,6 Mkr (1,3 Mkr) per 2016-12-31.

Övriga risker

I bolagets avtal med Länsförsäkringar Bank ingår att bolaget skall stå för minst 80 % av de kreditförluster som eventuellt uppkommer på de lån som Länsförsäkringar Södermanland förmedlat. Detta sker genom avräkning från de ersättningar bolaget erhåller enligt den ersättningsmodell som avtalats med Länsförsäkringar Bank. För ett enskilt år är ansvaret begränsat till årets ersättning för förmedlad bankaffär. Om kreditförlusterna totalt är större än årets ersättning överförs förlusten till kommande år. Bolagets totala kreditförluster uppgick till 0,4 (1,8) Mkr under räkenskapsåret.

Om inget annat anges avser uppgifterna i notförteckningen både koncernen och moderbolaget.

Samtliga belopp i noterna är redovisade i SEK om inget annat angivits.

NOT 3 Premieinkomst

	2016	2015
Direkt försäkring i Sverige	591 268 957	559 909 076
Mottagen återförsäkring	39 769 585	38 841 393
Summa premieinkomst	631 038 542	598 750 469

NOT 4 Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen

	2016	2015
Överförd kapitalavkastning	17 144 857	8 402 432

Den överförda kapitalavkastningen har beräknats på halva premieintäkten f.e.r. samt på medelvärdet av in- och utgående avsättningar för oreglerade skador f.e.r. under året.

Tillämpade räntesatser	2016	2015
Kombinerad affär (direkt och mottagen)	0,00	0,00
Sjuk- och olycksfallsaffären (direkt och mottagen)	1,00	0,00
Trafik, direkt affär	0,60	1,50
Trafikreservpoolen, avveckling	0,60	1,50
Trafikpoolen mottagen, efter LTK	1,00	1,50

NOT 5 Försäkringsersättningar

	Före avgiven återförsäkring		Återförsäkrarens andel		Försäkringsersättningar f.e.r.	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Utbetalda försäkringsersättningar	416 383 776	417 404 722	11 997 602	39 762 444	404 386 174	377 642 278
Utbetalningar avseende skadereglering	49 346 627	42 015 288	0	0	49 346 627	42 015 288
	465 730 403	459 420 010	11 997 602	39 762 444	453 732 801	419 657 566
Förändring i försäkringstekniska avsättningar	18 906 102	-14 849 212	-10 651 718	-29 520 088	29 557 820	14 670 876
Förändring i avsättning för skaderegleringskostnader	566 768	-1 420 157	0	0	566 768	-1 420 157
	19 472 870	-16 269 369	-10 651 718	-29 520 088	30 124 588	13 250 719
Försäkringsersättningar	485 203 273	443 150 641	1 345 884	10 242 356	483 857 389	432 908 285

NOT 6 Driftskostnader

Funktionsindelade driftskostnader	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Anskaffningskostnader	66 411 513	63 199 448	66 411 513	63 199 448
Förändring av Förutbetalda anskaffningskostnader	-1 590 400	-1 593 500	-1 590 400	-1 593 500
Administrationskostnader	31 543 061	29 509 928	31 543 061	27 899 951
Provisioner i avgiven återförsäkring	721 864	455 536	721 864	455 536
Summa driftskostnader	97 086 038	91 571 412	97 086 038	89 961 435

Totala driftskostnader före funktionsindelning

Kostnadslagsindelade driftskostnader	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Provisioner och vinstandelar i mottagen återförsäkring	272 855	236 505	272 855	236 505
Personalkostnader	91 738 241	92 485 247	91 738 241	92 485 247
Lokalkostnader	8 593 721	8 710 538	8 593 721	8 710 538
Avskrivningar	2 037 749	3 572 567	2 037 749	1 962 590
Övriga kostnader	119 419 470	100 442 727	119 419 470	100 442 727
Omkostnadsbidrag för förmedlad affär	-68 942 873	-66 491 042	-68 942 873	-66 491 042
Summa totala driftskostnader	153 119 162	138 956 542	153 119 162	137 346 565

Avgår:

Driftskostnader, finans & fastighet (ingår i kapitalförvaltningskostnader)	3 876 621	3 786 000	3 876 621	3 786 000
Kostnader för förmedlad affär, netto (se även not 9)	2 243 108	3 004 000	2 243 108	3 004 000
Skaderegleringskostnader (se även not 5)	49 913 395	40 595 131	49 913 395	40 595 131
Summa avdrag	56 033 124	47 385 131	56 033 124	47 385 131
Summa driftskostnader	97 086 038	91 571 412	97 086 038	89 961 435

NOT 7 Övriga tekniska kostnader

Koncernen och Moderbolaget

Resultat från medlemskap i Trafikförsäkringsföreningen ("TFF")	2016	2015
Premier och Trafikförsäkringsavgifter	-5 621 486	-5 212 177
Skadeutbetalningar netto efter självrisk	9 236 355	6 342 242
Driftkostnader	725 512	537 960
Kapitalavkastning	-166 739	-132 302
Summa övriga tekniska kostnader	4 173 642	1 535 723

NOT 8 Kapitalförvaltningens resultat

Årets nettovinst eller årets nettoförlust per kategori av finansiella instrument

Moderbolaget 2016

Finansiella Tillgångar	Finansiella tillgångar identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Aktier och andelar	157 519 728	0	0	0	157 519 728
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 037 408	0	0	0	2 037 408
Ovriga finansiella placeringstillgångar	0	0	0	0	0
Summa	159 557 136	0	0	0	159 557 136

Moderbolaget 2015

Finansiella Tillgångar	Finansiella tillgångar identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Aktier och andelar	173 434 204	0	0	0	173 434 204
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-13 298 581	0	0	0	-13 298 581
Ovriga finansiella placeringstillgångar	2 300 000	0	0	0	2 300 000
Summa	162 435 623	0	0	0	162 435 623

Varken i moderbolaget eller koncernen finns det några finansiella skulder (fg år inga)

Årets nettovinst eller årets nettoförlust per kategori av finansiella instrument

Koncernen 2016

Finansiella Tillgångar	Finansiella tillgångar identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Aktier och andelar	253 341 900	0	0	0	253 341 900
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 037 408	0	0	0	2 037 408
Ovriga finansiella placeringstillgångar	0	0	0	0	0
Summa	255 379 308	0	0	0	255 379 308

Koncernen 2015

Finansiella Tillgångar	Finansiella tillgångar identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Aktier och andelar	259 645 286				259 645 286
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-13 298 581				-13 298 581
Ovriga finansiella placeringstillgångar	2 300 000				2 300 000
Summa	248 646 705	0	0	0	248 646 705

Varken i moderbolaget eller koncernen finns det några finansiella skulder (fg år inga)

Kapitalavkastning, intäkter

Koncernen

Moderbolaget

	2016	2015	2016	2015
Utdelning på aktier och andelar	6 428 017	8 920 976	10 228 017	5 077 404
Ränteintäkter mm				
obligationer och andra räntebärande värdepapper	16 043 739	21 003 258	16 043 739	21 003 258
Valutakursvinster	44 418	9 348	44 418	9 348
Realisationsvinster				
aktier och andelar	33 945 573	16 523 684	33 945 573	16 523 684
obligationer och andra räntebärande värdepapper	7 973 587	2 502 125	7 973 587	2 502 125
Summa kapitalavkastning, intäkter	64 435 334	48 959 391	68 235 334	45 115 819
Summa ränteintäkter enligt ovan	16 043 739	21 003 258	16 043 739	21 003 258
-varav från finansiella tillgångar som inte värderas till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultatet	0	0	0	0

NOT 8 Kapitalförvaltningens resultat, forts.

Kapitalavkastning, kostnader	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Kapitalförvaltningskostnader	3 866 621	3 800 000	3 866 621	3 800 000
Räntekostnader mm				
övriga räntekostnader	1 426	100	1 326	0
Valutakursförluster	0	7 765	0	7 765
Realisationsförluster				
aktier och andelar	880 998	13 458 471	880 998	13 458 471
obligationer och andra räntebärande värdepapper	5 674 323	4 255 841	5 674 323	4 255 841
Summa kapitalavkastning, kostnader	10 423 369	21 522 177	10 423 269	21 522 077
Summa räntekostnader enligt ovan	1 426	100	1 326	0
-varav från finansiella tillgångar som inte värderas till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultatet	0	0	0	0

Förändring av orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar i Moderbolaget

	Orealiserade vinster		Orealiserade förluster		Totalt	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Orealiserat resultat						
aktier och andelar	121 575 749	159 357 253	2 879 404	11 011 737	124 455 153	170 368 990
obligationer och andra räntebärande värdepapper	-4 846 961	-2 186 254	4 585 105	-9 358 611	-261 856	-11 544 864
övriga finansiella placeringstillgångar	0	1 730 000	0	570 000	0	2 300 000
Summa	116 728 788	158 900 999	7 464 509	2 223 127	124 193 297	161 124 126

Förändring av orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar i Koncernen

	Orealiserade vinster		Orealiserade förluster		Totalt	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Orealiserat resultat						
aktier och andelar	217 397 921	245 568 335	2 879 404	11 011 737	220 277 325	256 580 072
obligationer och andra räntebärande värdepapper	-4 846 961	-2 186 254	4 585 105	-9 358 611	-261 856	-11 544 864
övriga finansiella placeringstillgångar	0	1 730 000	0	570 000	0	2 300 000
Summa	212 550 960	245 112 081	7 464 509	2 223 127	220 015 469	247 335 208

NOT 9 Övriga intäkter / kostnader

Övriga intäkter	Koncernen och moderbolaget	
	2016	2015
Provisioner mm för Liv, Bank, Fond och Djurförsäkring	68 942 873	66 490 000
Varav provisioner för direkt försäkring Liv	11 699 387	11 892 000
Övriga kostnader		
Driftskostnader för Liv, Bank, Fond och Djurförsäkring	-71 185 981	-69 494 000

NOT 10 Bokslutsdispositioner/Obeskattade reserver

	Moderbolaget	
	2016-12-31	2015-12-31
Inventarier		
Ingående balans 1 januari	2 350 087	2 357 090
Årets avskrivning utöver plan	16 762	-7 003
Utgående balans 31 december	2 366 849	2 350 087
Periodiseringsfond		
Ingående balans 1 januari	22 300 000	17 400 000
Upplösning av periodiseringsfond	0	0
Avsättning till periodiseringsfond	1 200 000	4 900 000
Utgående balans 31 december	23 500 000	22 300 000
Utgjänningsfond	11 721 159	11 721 159
Säkerhetsreserv		
Ingående balans 1 januari	574 900 000	557 900 000
Avsättning till säkerhetsreserv	25 100 000	17 000 000
Utgående balans 31 december	600 000 000	574 900 000
Totalt	637 588 008	611 271 246

NOT 11 Skatter

Redovisat i resultaträkningen	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Aktuell skattekostnad (-)/skatteintäkt (+)	-985 009	-3 312 510	-985 009	-3 312 510
Justering av aktuell skatt för tidigare år	-76	241	-76	241
Uppskjuten skatt avseende förändring i temporära skillnader	-34 225 414	-36 583 031	-28 435 726	-32 120 767
Totalt redovisad skattekostnad	-35 210 499	-39 895 300	-29 420 811	-35 433 036

Avstämning av effektiv skatt Moderbolaget

	2016 (%)	2016	2015 (%)	2015
Resultat före skatt		133 597 270		158 480 113
Skatt enligt gällande skattesats för moderbolaget	22,00%	-29 391 399	22,00%	-34 865 625
Ej avdragsgilla kostnader	0,08%	-105 873	1,95%	-3 082 747
Ej skattepliktiga intäkter	-0,63%	848 250	-0,01%	16 224
Schablonintäkt investeringsfonder	0,56%	-748 752	0,38%	-602 664
Schablonintäkt periodiseringsfond	0,02%	-22 960	0,02%	-24 806
Ej avdragsgill orealiserad förlust	0,00%	0	0,00%	0
Ej skattepliktig orealiserad vinst	0,00%	0	-1,97%	3 126 341
Skatt hänförlig till tidigare år	0,00%	-76	0,00%	241
Redovisad effektiv skatt	22,02%	-29 420 811	22,36%	-35 433 036

Avstämning av effektiv skatt Koncernen

	2016 (%)	2016	2015 (%)	2015
Resultat före skatt		251 936 104		268 817 687
Skatt enligt gällande skattesats för moderbolaget	22,00%	-55 425 943	22,00%	-59 139 891
Ej avdragsgilla kostnader	0,04%	-105 873	1,15%	-3 082 747
Ej skattepliktiga intäkter	-0,005%	12 250	-0,01%	16 224
Schablonintäkt investeringsfonder	0,30%	-748 752	0,22%	-602 664
Schablonintäkt periodiseringsfond	0,01%	-22 960	0,01%	-24 806
Ej avdragsgill orealiserad förlust	0,00%	0	0,00%	0
Ej skattepliktig orealiserad vinst	-8,37%	21 080 855	-8,53%	22 938 343
Skatt hänförlig till fg år	0,00%	-76	0,00%	241
Redovisad effektiv skatt	13,98%	-35 210 499	14,84%	-39 895 300

Redovisat i balansräkningen

Redovisade uppskjutna skattefordringar och skulder

Uppskjutna skattefordringar och - skulder hänför sig till följande:

Moderbolaget	Uppskjuten skattefordran		Uppskjuten skatteskuld		Netto	
	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Aktier och andelar, placeringstillgångar	0	0	200 114 671	172 734 537	-200 114 671	-172 734 537
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	0	0	1 163 078	1 220 686	-1 163 078	-1 220 686
Övriga finansiella placeringstillgångar	0	0	380 600	380 600	-380 600	-380 600
Avsättning till pensioner enligt "62-årsregeln"	1 386 000	2 499 200	0	0	1 386 000	2 499 200
Skattefordringar/-skulder, netto	1 386 000	2 499 200	201 658 349	174 335 823	-200 272 349	-171 836 623

Förändringen mellan åren har redovisats som uppskjuten skattekostnad.

Koncernen	Uppskjuten skattefordran		Uppskjuten skatteskuld		Netto	
	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Aktier och andelar, placeringstillgångar	0	0	200 114 671	172 734 537	-200 114 671	-172 734 537
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	0	0	1 163 078	1 220 686	-1 163 078	-1 220 686
Övriga finansiella placeringstillgångar	0	0	380 600	380 600	-380 600	-380 600
<i>Obeskattade reserver</i>						
Säkerhetsreserv	0	0	132 000 000	126 478 000	-132 000 000	-126 478 000
Ackumulerade avskrivningar över plan	0	0	520 707	517 019	-520 707	-517 019
Utjämningsfond	0	0	2 578 655	2 578 655	-2 578 655	-2 578 655
Periodiseringsfonder	0	0	5 170 000	4 906 000	-5 170 000	-4 906 000
Avsättning till pensioner enligt "62-årsregeln"	1 386 000	2 499 200	0	0	1 386 000	2 499 200
Immateriella tillgångar	0	0	0	0	0	0
Skattefordringar/-skulder, netto	1 386 000	2 499 200	341 927 711	308 815 497	-340 541 711	-306 316 297

Förändringen mellan åren har redovisats som uppskjuten skattekostnad.

NOT 12 Immateriella tillgångar

Koncernen

	2016-12-31	2015-12-31
Ingående Anskaffningsvärde för utvecklingskostnader	19 126 459	19 126 459
Årets anskaffningar	0	0
Utgående anskaffningsvärde	19 126 459	19 126 459
Ingående ackumulerade avskrivningar	-19 126 459	-17 516 482
Årets avskrivningar	0	-1 609 977
Utgående ackumulerade avskrivningar	-19 126 459	-19 126 459
Kvarvarande värde enligt plan	0	0

Immateriella tillgångar avser programvara som tagits i bruk från och med 2006-07-01 respektive 2011-01-01.

Anskaffade dataprogram har en beräknad nyttjande period av 5 år och avskrivs med 20 % per år.

NOT 13 Placeringar i dotterföretag

Strimlusen Förvaltnings AB, 556683-5905, Södermanlands län, Nyköpings kommun, 1 000 st aktier, ägarandel 100%

	2016-12-31		2015-12-31	
	Bokfört värde	Verkligt värde	Bokfört värde	Verkligt värde
Anskaffningsvärde	100 000	100 000	100 000	100 000
Aktieägartillskott	138 882 384	138 882 384	63 882 384	63 882 384
Uppskrivning	85 799 982	497 130 448	85 799 982	401 295 276
Summa	224 782 366	636 112 832	149 782 366	465 277 660

NOT 14 Redovisade värden för finansiella tillgångar och skulder per värderingskategori**Moderbolaget 2016-12-31**

Finansiella Tillgångar	Finansiella tillgångar identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Aktier och andelar	1 774 027 271	0	0	0	1 774 027 271
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	764 056 872	0	0	0	764 056 872
Derivat	0	9 356 400	0	0	9 356 400
Övriga finansiella placeringsstillgångar	9 000 000	0	0	0	9 000 000
Summa	2 547 084 143	9 356 400	0	0	2 556 440 543

Finansiella skulder

Varken i moderbolaget eller i koncernen finns det några finansiella skulder

Moderbolaget 2015-12-31

Finansiella Tillgångar	Finansiella tillgångar identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Aktier och andelar	1 633 240 000	0	0	0	1 633 240 000
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	758 396 504	0	0	0	758 396 504
Derivat	0	14 800 400	0	0	14 800 400
Övriga finansiella placeringsstillgångar	9 000 000	0	0	0	9 000 000
Summa	2 400 636 504	14 800 400	0	0	2 415 436 904

Koncernen 2016-12-31

Finansiella Tillgångar	Finansiella tillgångar identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Aktier och andelar	2 410 140 103	0	0	0	2 410 140 103
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	764 056 872	0	0	0	764 056 872
Derivat	0	9 356 400	0	0	9 356 400
Övriga finansiella placeringsstillgångar	9 000 000	0	0	0	9 000 000
Summa	3 183 196 975	9 356 400	0	0	3 192 553 375

NOT 14 Redovisade värden för finansiella tillgångar och skulder per värderingskategori, forts

Koncernen 2015-12-31

Finansiella Tillgångar	Finansiella tillgångar identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Aktier och andelar	2 098 517 660	0	0	0	2 098 517 660
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	758 396 504	0	0	0	758 396 504
Derivat	0	14 800 400	0	0	14 800 400
Övriga finansiella placeringstillgångar	9 000 000	0	0	0	9 000 000
Summa	2 865 914 164	14 800 400	0	0	2 880 714 564

I nedanstående tabeller lämnas upplysningar om hur verkligt värde bestäms för de finansiella instrument som värderas till verkligt värde i balansräkningen.

Uppldelning av hur verkligt värde bestäms görs utifrån följande tre nivåer:

Nivå 1: enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument

Nivå 2: utifrån direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1

Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden

Moderbolaget

2016-12-31

	(Nivå 1)	(Nivå 2)	(Nivå 3)	Summa
Aktier och andelar	931 202 138	992 007 500	75 600 000	1 998 809 638
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	723 342 272	36 846 000	13 225 000	773 413 272
Övriga tillgångar	0	0	9 000 000	9 000 000
Summa	1 654 544 410	1 028 853 500	97 825 000	2 781 222 910

Koncernen

2016-12-31

	(Nivå 1)	(Nivå 2)	(Nivå 3)	Summa
Aktier och andelar	931 202 138	1 374 798 462	104 139 504	2 410 140 104
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	723 342 272	36 846 000	13 225 000	773 413 272
Övriga tillgångar	0	0	9 000 000	9 000 000
Summa	1 654 544 410	1 411 644 462	126 364 504	3 192 553 376

Moderbolaget

2015-12-31

	(Nivå 1)	(Nivå 2)	(Nivå 3)	Summa
Aktier och andelar	850 853 972	860 168 394	72 000 000	1 783 022 366
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	667 685 014	92 252 450	13 259 440	773 196 904
Övriga tillgångar	0	0	9 000 000	9 000 000
Summa	1 518 538 986	952 420 844	94 259 440	2 565 219 270

Koncernen

2015-12-31

	(Nivå 1)	(Nivå 2)	(Nivå 3)	Summa
Aktier och andelar	850 853 972	1 151 113 196	96 550 492	2 098 517 660
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	667 685 014	92 252 450	13 259 440	773 196 904
Övriga tillgångar	0	0	9 000 000	9 000 000
Summa	1 518 538 986	1 243 365 646	118 809 932	2 880 714 564

NOT 14 Redovisade värden för finansiella tillgångar och skulder per värderingskategori, forts

Aktier och andelar - anskaffningsvärden och verkliga värden koncernen/moderbolaget 2016-12-31

	Antal	Anskaffnings värde	Verkligt värde
<i>Onoterade fondandelar och aktier</i>			
Länsförsäkringar AB	381 256	298 209 651	765 180 792
Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB	372	1 000 122	1 481 676
Länsförsäkringar Mäklarservice AB	200	140 000	562 666
Bergvik Skog AB	20	28 865 940	75 600 000
Granular AB	170 545	2 809 830	0
Sörmlandsfonden AB	2 000	3 200 000	0
		334 225 543	842 825 134
<i>Fondandelar</i>			
Handelbanken Europafond Index	1 011 213	68 066 883	101 462 978
Handelsbanken Latinamerikafond	68 050	16 593 593	17 855 022
Handelsbanken MSCI USA	305 691	70 193 206	85 703 996
Handelsbanken OMXSB	374 813	42 601 113	75 343 435
Handelsbanken Sverige Index Criteria	949 071	110 292 861	221 181 020
LF Europa Index	192 303	30 020 559	32 730 239
LF Fastighetsfond	56 469	81 149 003	177 711 270
LF USA Index	655 650	89 591 794	190 461 718
Skagen Kon-Tiki	37 341	21 680 580	28 752 460
		530 189 592	931 202 138
Summa aktier och andelar i moderbolag		864 415 135	1 774 027 272
<i>Onoterade aktier</i>			
Humlegården Fastigheter AB	38 906	63 882 384	532 545 328
LF Secondary PE Investments S.A.	21 930	21 930	28 539 504
Lansa Fastigheter AB	760	75 013 000	75 028 000
		138 917 314	636 112 832
Summa aktier och andelar i koncern		1 003 332 449	2 410 140 104

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

Utgivna av	Nominellt belopp	Anskaffningsvärde	Marknadsvärde
Stater. Kommuner	85 100 000	92 826 851	91 210 465
Kreditinstitut	369 900 000	393 040 356	389 337 727
Företagskrediter	226 000 000	227 245 699	227 821 860
Förlagslån	26 633 648	26 033 648	28 197 220
Aktieindexobligationer	27 600 000	28 980 000	36 846 000
Summa obligationer och andra räntebärande värdepapper	735 233 648	768 126 554	773 413 272

Förfallostruktur obligationer och räntebärande värdepapper

	Nominellt belopp	Anskaffningsvärde	Marknadsvärde
Mindre än 1 år	141 100 000	149 468 288	144 079 015
1-5 år	513 000 000	534 493 093	542 326 852
5-10 år	69 500 000	72 531 525	73 782 405
Mer än 10 år	11 633 648	11 633 648	13 225 000
Summa	735 233 648	768 126 554	773 413 272

Ränterisk: Vid 1% högre marknadsräntor påverkas obligationsportföljens värde, och därmed resultatet före skatt, negativt med ca 12,6 (15,8) Mkr.

Vid förändringar i realräntan påverkas obligationsportföljens värde endast marginellt.

Bokfört värde, per balansdagen, för räntebärande värdepapper med kontraktensligt förfall överstiger det belopp som skall infrias med ca 38,2 (49,2) Mkr

NOT 14 Redovisade värden för finansiella tillgångar och skulder per värderingskategori, forts

Anskaffningsvärden och verkliga värden på övriga finansiella placeringstillgångar

	Anskaffningsvärde	Bokfört värde
Bostadsrätt i Brf Lilla Bantorget Lgh 312	3 600 000	4 500 000
Bostadsrätt i Brf Lilla Bantorget Lgh 322	3 670 000	4 500 000
Summa	7 270 000	9 000 000

Verkliga värden på finansiella instrument - moderbolaget och koncernen

I Länsförsäkringar Södermanlands balansräkning uppgår verkligt värde och redovisat värde till samma belopp för samtliga finansiella tillgångar och skulder. När det gäller balansposterna aktier och andelar och obligationer och andra räntebärande värdepapper, har verkligt värde kategoriserat som Nivå 1 fastställts som aktuell köpkurs på aktiva marknader.

NOT 15 Redovisade värden för finansiella tillgångar nivå 2

Moderbolaget

	Obligationer och andra räntebärande värdepapper			Totalt
	Aktier och andelar	Övriga värdepapper		
Ingående balans	860 168 394	92 252 450	0	952 420 844
Orealiserade vinster och förluster som redovisats i resultatet	56 839 106	2 290 800	0	59 129 906
Lämnade aktieägartillskott	75 000 000			75 000 000
Inköp	0	0	0	0
Försäljningar	0	-57 697 250	0	-57 697 250
Utgående balans	992 007 500	36 846 000	0	1 028 853 500

Känslighetsanalys för finansiella tillgångar nivå 2

Moderbolaget

Vid värdenedgång om 10%:	Obligationer och andra räntebärande värdepapper			Totalt
	Aktier och andelar	Övriga värdepapper		
Påverkan på resultatet före skatt	-99 200 750	-3 684 600	0	-102 885 350
Påverkan på eget kapital efter skatt	-77 376 585	-2 873 988	0	-80 250 573

Redovisade värden för finansiella tillgångar nivå 2

Koncernen

	Obligationer och andra räntebärande värdepapper			Totalt
	Aktier och andelar	Övriga värdepapper		
Ingående balans	1 151 113 394	92 252 450	0	1 243 365 844
Vinster och förluster som redovisats i resultatet	148 672 068	2 290 800	0	150 962 868
Lämnade aktieägartillskott	0			0
Inköp	75 013 000	0	0	75 013 000
Försäljningar	0	-57 697 250	0	-57 697 250
Utgående balans	1 374 798 462	36 846 000	0	1 411 644 462

Känslighetsanalys för finansiella tillgångar nivå 2

Koncernen

Vid värdenedgång om 10%:	Obligationer och andra räntebärande värdepapper			Totalt
	Aktier och andelar	Övriga värdepapper		
Påverkan på resultatet före skatt	-137 479 846	-3 684 600	0	-141 164 446
Påverkan på eget kapital efter skatt	-107 234 280	-2 873 988	0	-110 108 268

Värdering av tillgångar på nivå 2:

Aktierna i LFAB värderas till substansvärde och uppgår till 765,2 Mkr (708,4 Mkr). Substansvärdet för LFAB-aktien är det samma som LFAB-koncernens redovisade beskattade egna kapital. Det som påverkar förändringar i substansvärdet på LFAB-aktien är således årets totalresultat i LFAB-koncernen.

Andelarna i Länsförsäkringar Mäklarservice AB värderas till substansvärde och uppgår till 0,6 Mkr (0,5 Mkr). Substansvärdet hos Länsförsäkringar Mäklarservice AB är det samma som bolagets redovisade beskattade egna kapital. Det som påverkar förändringar i substansvärdet är således årets totalresultat i Länsförsäkringar Mäklarservice AB.

Andelarna i Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB värderas till substansvärde och uppgår till 1,5 Mkr (1,5 Mkr). Substansvärdet hos Länsförsäkringar Fastighetsförmedling är det samma som bolagets redovisade beskattade egna kapital. Det som påverkar förändringar i substansvärdet är således årets totalresultat i Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB.

Länsförsäkringar Södermanland äger andelar i fastighetsbolag Humlegården Fastigheter AB genom dotterbolaget Strimlusen Förvaltnings AB. I koncernen redovisas andelarna på nivå 2 till verkligt värde som uppgår till 532,5 Mkr (440,7 Mkr). Värdet på andelarna beräknas som ett substansvärde vilket består av respektive concerns egna kapital plus realiserade värdeförändringar ("övervärden") i fastigheter. Övervärdet är lika med fastigheternas marknadsvärde minus koncernmässigt bokfört värde korrigerat för uppskjuten skatt. Fastigheterna värderas av externa värderingsföretag och dessa görs med användning av ortspriser och fastigheternas kassaflöden. Då marknaden för fastighetstransaktioner fungerat normalt har det medfört att ortspriser varit tillgängliga och kunnat användas. Den största negativa påverkan på värderingen av fastigheterna är en ökning av avkastningskravet.

Länsförsäkringar Södermanland äger andelar i fastighetsbolag Lansia Fastigheter AB genom dotterbolaget Strimlusen Förvaltnings AB. I koncernen redovisas andelarna på nivå 2 till verkligt värde som uppgår till 75,0 Mkr. Värdet på andelarna beräknas som ett substansvärde vilket består av respektive concerns egna kapital plus realiserade värdeförändringar ("övervärden") i fastigheter. Övervärdet är lika med fastigheternas marknadsvärde minus koncernmässigt bokfört värde korrigerat för uppskjuten skatt. Fastigheterna värderas av externa värderingsföretag och dessa görs med användning av ortspriser och fastigheternas kassaflöden. Då marknaden för fastighetstransaktioner fungerat normalt har det medfört att ortspriser varit tillgängliga och kunnat användas. Den största negativa påverkan på värderingen av fastigheterna är en ökning av avkastningskravet.

NOT 15 Redovisade värden för finansiella tillgångar nivå 2, forts

Länsförsäkringar Södermanland äger strukturerade produkter i form av aktieindexobligationer som uppgår till 36,8 Mkr (61,9 Mkr). Aktieindexobligationerna delas vid värderingen upp i en obligationsdel respektive en optionsdel. Obligationen värderas till upplupet anskaffningsvärde och optionen värderas enligt allmänt vedertagna värderingsmetoder, normalt med hjälp av Black&Scholes modell för optionsvärdering.

NOT 16 Redovisade värden för finansiella tillgångar nivå 3**Moderbolaget**

	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Övriga värdepapper	Totalt
Ingående balans	72 000 000	13 259 440	9 000 000	94 259 440
Vinster och förluster som redovisats i resultatet	3 600 000	-34 440	0	3 565 560
Lämnade aktieägartillskott	0	0	0	0
Inköp	0	0	0	0
Försäljningar	0	0	0	0
Utgående balans	75 600 000	13 225 000	9 000 000	97 825 000

Känslighetsanalys för finansiella tillgångar nivå 3**Moderbolaget**

	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Övriga värdepapper	Totalt
Vid värdenedgång om 10%:				
Påverkan på resultatet före skatt	-7 560 000	-1 322 500	-900 000	-9 782 500
Påverkan på eget kapital efter skatt	-5 896 800	-1 031 550	-702 000	-7 630 350

NOT 16 Redovisade värden för finansiella tillgångar nivå 3**Koncernen**

	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Övriga värdepapper	Totalt
Ingående balans	96 550 492	13 259 440	9 000 000	118 809 932
Vinster och förluster som redovisats i resultatet	7 589 012	-34 440	0	7 554 572
Lämnade aktieägartillskott	0	0	0	0
Inköp	0	0	0	0
Försäljningar	0	0	0	0
Utgående balans	104 139 504	13 225 000	9 000 000	126 364 504

Känslighetsanalys för finansiella tillgångar nivå 3**Koncernen**

	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Övriga värdepapper	Totalt
Vid värdenedgång om 10%:				
Påverkan på resultatet före skatt	-10 413 950	-1 322 500	-900 000	-12 636 450
Påverkan på eget kapital efter skatt	-8 122 881	-1 031 550	-702 000	-9 856 431

Värdering av tillgångar på nivå 3:

Totala innehavet i Bergvik Skog (bestående av aktier samt förlagslån) uppgår till 88,8 Mkr (85,3 Mkr) och värderingen har skett enligt följande:

Innehavet i Bergvik Skog AB värderas enligt en modell som Pöry Management Consulting (Sweden) AB har utarbetat för att värdera biologiska tillgångar. Modellen överensstämmer med principerna enligt IFRS 13. Framtida kassaflöde har uppskattats och dessa har diskonterats med en räntesats som står i samband med förväntade kassaflöden. Värderingen bygger på ett antal förutsättningar och bedömningar. Även relativt små förändringar av förutsättningarna leder till stora ändringar av värdet. De parametrar som har störst påverkan förutom förändring av diskonteringsräntan är förändringar i den långsiktiga pris- och kostnadsnivån.

IFRS 13 anger olika hierarkier. För biologiska tillgångar av detta slag finns inte marknadsdata enligt hierarki 1. Däremot finns olika marknadsdata som kan användas för att bidra till en bedömning. Det har så långt möjligt gjorts. Värderingsmodellen överensstämmer med principerna enligt IFRS 13 B 26.

Framtida kassaflöde har uppskattats och detta har diskonterats med en räntesats som står i samband med förväntade kassaflöden. Principiellt är den uppbyggd på följande sätt:

Volymprognoserna är baserade på Bolagets långsiktiga avverkningsplan. Planen har i sin tur baserats på tillväxts prognoser enligt IPAK modellen, vilket är den allmänt accepterade modellen för att prognostisera och simulera framtida avverkningsplaner i Sverige. Bolaget genomförde under 2006 en skogstaxering. Under 2007 utarbetade Bergvik Skog nya långsiktiga avverkningsplaner. Dessa planer har utgjort bas för värderingen enligt IAS 41. Nuvarande plan är sex år gammal men det har inte funnits skäl att göra ändringar i de långsiktiga avverkningsberäkningarna. På kortare sikt; 3 – 5 år sker förskjutningar mellan åren av praktiska och marknadsmässiga skäl.

För LF Secondary PE Investments S.A. uppgår värdet till 28,5 Mkr (24,6 Mkr), enligt värdering till substansvärde. Substansvärdet beräknas enligt följande:

Förvaltarnas senast rapporterade NAV för respektive fond (de europiska förvaltarna använder sig av fair value enligt IPEV Valuation Guidelines och de amerikanska förvaltarna använder sig av US GAAP där fair value definieras i ASC Topic 820) justerat för efterföljande kassaflöden från LF Secondary PE Investments S.A. till fonderna respektive utbetalningar från fonderna till LF Secondary PE Investments S.A.. De parametrar som påverkar om värdet på aktierna ökar/minskar i LF Secondary PE Investments S.A. är dels, avseende underliggande innehav i bolag som använder diskonterad kassaflödesmodell för värdering av bolaget, om framtida vinstmarginaler förändras eller om räntan som används för diskontering förändras. I underliggande innehav av bolag som använder en multipelvärdering så påverkas värdet av förändringar i de multiplar som används men även av förändringar i de underliggande faktorerna i jämförbara bolag. Utöver detta så påverkas aktiekursen i LF Secondary PE Investments S.A. av förändringar i valutakursen på USD och Euro.

För Sörmlandsfonden AB uppgår värdet till 0,0 Mkr (0,0 Mkr), enligt värdering till substansvärde. Substansvärdet för aktierna i Sörmlandsfonden AB är detsamma som dess redovisade beskattade egna kapital. Det som påverkar förändringar i substansvärdet på aktierna i Sörmlandsfonden AB är således årets totalresultat.

För Granular uppgår värdet till 0,0 Mkr (0,0 Mkr), enligt senast utförda transaktion och tillgänglig information från bolaget

I balansposten övriga finansiella placeringstillgångar ingår ett belopp om 9,0 Mkr (fg år 9,0 Mkr) som avser värden på bolagets två bostadsrättslägenheter i

Brf Lilla Bantorget i Stockholm. Bostadsrätterna har klassificerats som Finansiella instrument som kan säljas. Någon avsikt att sälja bostadsrätterna föreligger inte.

För bostadsrätterna har värdering skett till uppskattat marknadsvärde, baserat på dialog med fastighetsmäklare under hösten 2015 samt jämförelse med försäljningar som skett i området.

NOT 17 Fordringar avseende direkt försäkring**Koncernen och moderbolaget**

	2016-12-31		2015-12-31	
Fordringar hos försäkringstagare	159 538 195		151 052 640	
Fordringar hos försäkringsbolag	15 286 915		17 334 597	
Summa fordringar avseende direkt försäkring	174 825 110		168 387 237	

NOT 18 Materiella anläggningstillgångar**Koncernen****Moderbolaget**

	2016-12-31		2015-12-31	
<i>Anskaffningsvärde</i>				
Ingående balans	23 703 961	22 070 773	23 703 961	22 070 773
Övriga förvärv	3 123 867	1 633 188	3 123 867	1 633 188
Avyttringar	-1 654 420	0	-1 654 420	0
Utgående balans	25 173 408	23 703 961	25 173 408	23 703 961
<i>Av- och nedskrivningar</i>				
Ingående balans	-17 479 229	-15 516 639	-17 479 229	-15 516 639
Årets avskrivningar	-2 037 514	-1 962 590	-2 037 514	-1 962 590
Avyttringar	1 174 095	0	1 174 095	0
Utgående balans	-18 342 648	-17 479 229	-18 342 648	-17 479 229
Redovisade värden	6 830 760	6 224 732	6 830 760	6 224 732

Datautrustning skrivs planenligt av på tre år, kontorsmöbler på tio år. Övriga maskiner och inventarier skrivs planenligt av på fem år.

NOT 19 Likvida medel/Kassa och bank**Koncernen****Moderbolaget**

	2016-12-31		2015-12-31	
Likvida medel/Kassa och bank	45 350 396	52 295 400	45 241 859	48 373 764
Summa likvida medel/kassa och bank	45 350 396	52 295 400	45 241 859	48 373 764
Outnyttjad beviljad kredit	0	0	0	0

NOT 20 Upplupna ränte- och hyresintäkter**Koncernen****Moderbolaget**

	2016-12-31		2015-12-31	
Upplupna ränteintäkter	6 274 929	7 399 276	6 274 929	7 399 276
Summa upplupna ränte- och hyresintäkter	6 274 929	7 399 276	6 274 929	7 399 276

Av upplupna ränteintäkter förväntas 0 SEK (f g år 0) bli återvunna senare än tolv månader efter balansdagen

NOT 21 Förutbetalda anskaffningskostnader**Koncernen och moderbolaget**

	2016-12-31		2015-12-31	
Föregående års avsättning av förutbetalda anskaffningskostnader		12 114 400		10 520 900
Årets avsättning		13 704 800		12 114 400
Årets avskrivning		-12 114 400		-10 520 900
Förutbetalda anskaffningskostnader vid årets utgång		13 704 800		12 114 400
Anskaffningskostnad med avskrivningstid inom ett år		13 704 800		12 114 400

NOT 22 Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter**Koncernen****Moderbolaget**

	2016-12-31		2015-12-31	
Förutbetalda kostnader	14 067 683	10 252 363	14 067 683	10 252 363
Upplupna intäkter	0	0	0	0
Summa Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	14 067 683	10 252 363	14 067 683	10 252 363

NOT 23 Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risk

	2016-12-31			2015-12-31		
	Brutto	Avgiven ÅF	Netto	Brutto	Avgiven ÅF	Netto
<i>Avsättning för ej intjänade premier</i>						
Ingående balans 1 januari	247 552 306	0	247 552 306	227 199 910	0	227 199 910
Premieinkomst	631 038 542	-53 551 997	577 486 545	598 750 469	-54 658 388	544 092 081
Intjänade premier under perioden	-617 895 844	53 551 997	-564 343 847	-578 398 073	54 658 388	-523 739 685
Utgående balans 31 december	260 695 004	0	260 695 004	247 552 306	0	247 552 306
<i>Avsättning för kvardröjande risk</i>						
Ingående balans 1 januari	925 000	0	925 000	250 000	0	250 000
Tidigare års avsättning som tagits till resultatet	-925 000	0	-925 000	0	0	0
Nya avsättningar under perioden	0	0	0	675 000	0	675 000
Utgående balans 31 december	0	0	0	925 000	0	925 000
Summa avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risk	260 695 004	0	260 695 004	248 477 306	0	248 477 306

NOT 24 Avsättning för oregerade skador

	2016-12-31			2015-12-31		
	Brutto	ÅF-andel	Netto	Brutto	ÅF-andel	Netto
IB Inträffade och rapporterade skador	492 734 770	-59 253 382	433 481 388	514 250 705	-86 215 300	428 035 405
IB Inträffade men ej rapporterade skador (IBNR)	614 018 577	-175 467 590	438 550 987	600 154 283	-178 025 760	422 128 523
IB Avsättning för skaderegleringskostnad	30 657 315	0	30 657 315	32 077 472	0	32 077 472
Ingående balans	1 137 410 662	-234 720 972	902 689 690	1 146 482 460	-264 241 060	882 241 400
Kostnad för skador som inträffat under innevarande år	528 140 908	-27 542 778	500 598 130	481 363 045	-17 730 212	463 632 833
Utbetalt/överfört till försäkringsskulder eller andra kortfristiga skulder innevarande period	-465 730 403	11 997 602	-453 732 801	-459 420 010	39 762 444	-419 657 566
Förändring av förväntad kostnad för skador som inträffat under tidigare år (avvecklingsresultat)	-35 987 924	26 196 894	-9 791 030	-29 594 676	7 487 856	-22 106 820
Förändring i avsättning för skaderegleringskostnad	566 768	0	566 768	-1 420 157	0	-1 420 157
Utgående balans	1 164 400 011	-224 069 254	940 330 757	1 137 410 662	-234 720 972	902 689 690
UB Inträffade och rapporterade skador	500 576 874	-61 100 213	439 476 661	492 734 770	-59 253 382	433 481 388
UB Inträffade ännu ej rapporterade skador (IBNR)	632 599 054	-162 969 041	469 630 013	614 018 577	-175 467 590	438 550 987
UB Avsättning skaderegleringskostnader	31 224 083	0	31 224 083	30 657 315	0	30 657 315

NOT 25 Räntesats för diskontering av försäkringstekniska avsättningar

För skadelivräntor, inklusive mottagen återförsäkring avseende skadelivräntor, används den av EIOPA definierade diskonteringsräntekurvan. Den är framtagen för att motsvara riskfria räntesatser för relevanta durationer och baseras på marknadsnoteringar för svenska swapräntor. Därtill finns ett makroekonomiskt antagande om en långsiktig ränta på 4,20 %.

Ingen diskontering sker för övrig försäkring.

NOT 26 Avsättning för återbäring**Koncernen och moderbolaget**

	2016-12-31		2015-12-31	
Återbäring från tidigare år	0	0	0	0
Under året utbetald återbäring	0	0	0	0
Återföring ej utnyttjad återbäring	0	0	0	0
Årets avsättning för återbäring	0	0	0	0
Summa avsättning för återbäring	0	0	0	0

NOT 27 Avsättning för pensioner

Bolaget har enligt kollektivavtal ett pensionslöfte till delar av personalen (födda 1955 och tidigare) om möjlighet till förtida pension mellan 62 och 65 år.

Bolaget har med underlag av personalstatistik och tidigare nyttjandegrad beräknat skulden till 6,3 Mkr (f g år 11,4 Mkr) inkl. löneskatt.

Beräkningen av har skett i enlighet med IAS 19. Avsättningen är ej tryggt enligt Tryggandelagen.

Koncernen och moderbolaget

	2016-12-31		2015-12-31	
Ingående balans	11 360 000	10 450 000		
Betalningar till pensionsinstitut	-2 014 582	-580 342		
Årets avsättning/upplösning	-3 045 418	1 490 342		
Summa avsättning för pensioner	6 300 000	11 360 000		

NOT 28 Övriga avsättningar**Koncernen och moderbolaget**

	2016-12-31		2015-12-31	
Ingående balans	9 153 994	9 391 433		
Årets avsättning/upplösning	-4 380 955	-237 439		
Summa övriga avsättningar	4 773 039	9 153 994		

	2016-12-31		2015-12-31	
Avsättningar för kreditförluster	2 364 222	7 576 370		
Övriga avsättningar	2 408 817	1 577 624		
Summa övriga avsättningar	4 773 039	9 153 994		

I bolagets avtal med Länsförsäkringar Bank ingår att bolaget skall stå för minst 80 % av de kreditförluster som eventuellt uppkommer på de lån som Länsförsäkringar Södermanland förmedlat. Detta sker genom avräkning från de provisionersättningar bolaget erhåller enligt den ersättningsmodell som avtalats med Länsförsäkringar Bank. För ett enskilt år är ansvaret begränsat till årets provisioner för förmedlad bankaffär.

Om kreditförlusterna totalt är större än årets provisioner överförs förlusten till kommande år.

NOT 29 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	Koncernen		Moderbolaget	
	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Semesterlöneskuld	3 950 991	3 746 898	3 950 991	3 746 898
Provisioner	336 596	1 842 306	336 596	1 842 306
Sociala kostnader (inkl pensionskostnader)	4 600 928	4 442 101	4 600 928	4 442 101
Annulationsreserv Liv ersättning	640 000	1 340 000	640 000	1 340 000
Övrigt	5 907 870	2 121 111	5 907 870	2 121 111
Summa Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	15 436 385	13 492 416	15 436 385	13 492 416

Till och med år 2014 har bolaget uppburet ersättning från Länsförsäkringar Liv som till viss del varit förenat med ett annulationsansvar, vilket innebär att bolaget kan bli återbetalningsskyldigt om en kund slutar att betala in sina premier. Denna risk är relativt begränsad, då annulationsansvaret upphörde 1 januari 2015 och endast ansvar för ersättning 2014 kvarstår. Bolagets annulationsreserv uppgår till ca 30 procent av de tre senaste årens annulationsansvarskyldiga ersättning. Årets resultat har inte belastats med någon kostnad, den totala reserven uppgår till 0,6 Mkr (fg år 1,3 Mkr).

NOT 30 Ställda säkerheter	Koncernen		Moderbolaget	
	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Skuldtäckningsregister				
För försäkringstekniska avsättningar (f.e.r.) registerförda tillgångar	-	1 903 206 623	-	1 903 206 623

I enlighet med 6 kap. 30 § Försäkringsrörelselagen (FRL) har bolaget registerfört de placeringstillgångar som används för skuldtäckning. Registerföringen innebär att försäkringstagarna har en förmånsrätt i tillgångarna enligt förmånsrättslagen. Tillgångarna kan tas i anspråk vid bolagets insolvens.

Skuldtäckningsregistret ovan ersätts av förmånsrättsregistret nedan från och med 2016.

Förmånsrättsregister	Koncernen		Moderbolaget	
	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Tillgångsvärde	3 244 178 700	-	3 244 178 700	-
Försäkringstekniska avsättningar	1 201 025 761	-	1 201 025 761	-

Dedikerade tillgångar ska minst motsvara värdet av det högsta av bokfört värde av försäkringstekniska avsättningar eller avsättningarna solvens 2-värderade.

NOT 31 Ansvarsförbindelser	Koncernen		Moderbolaget	
	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Övriga ansvarsförbindelser	0	0	0	0

Av trafikskadelagen och trafikförsäkringsförordningen följer att försäkringsbolag som meddelar trafikförsäkring i Sverige är skyldiga att vara medlemmar i Trafikförsäkringsföreningen. Av reglerna följer att medlemsbolagen har ett solidariskt ansvar att finansiera verksamheten i Trafikförsäkringsföreningen. Detta hanteras genom att det årliga nettounderskottet för Trafikförsäkringsföreningen fördelas mellan medlemsbolagen på basis av bolagens premievolymer för trafikförsäkring genom en årlig avräkning som fastställs av Trafikförsäkringens stämma. Av det solidariska ansvaret följer att det enskilda medlemsbolaget kan ha en eventuell tillkommande förpliktelse gentemot Trafikförsäkringsföreningen i det fall något annat medlemsbolag inte kan fullgöra sina förpliktelser eller i det fall de reserver för oreglerade skador som hålls av Trafikförsäkringsföreningen visar sig otillräckliga. Av not 7 framgår att Länsförsäkringar Södermanlands andel av nettounderskottet för Trafikförsäkringsföreningen uppgick till ca 4,2 mkr för 2016 (1,5 mkr 2015).

NOT 32 Anställda och personalkostnader

Kostnader för ersättningar till anställda

Moderbolaget och koncernen	2016	2015
Löner och ersättningar mm	63 703 496	61 724 202
härav rörlig ersättning till säljande personal	0	218 368
härav målbonusersättning	-191 558	1 817 000
Pensionskostnader, förmånsbaserade planer	10 238 620	9 299 702
Pensionskostnader, avgiftsbaserade planer	1 030 890	1 322 807
Förändring av avsättningar till pensioner	-3 045 418	1 490 000
Sociala avgifter	23 284 644	22 014 000
Summa	95 212 232	95 850 711

Medeltalet anställda

	2016	andel kvinnor	2015	andel kvinnor
Moderbolaget	130	56%	129	57%
Dotterbolaget	0		0	
Koncernen totalt	130	56%	129	57%

Könsfördelning i företagsledningen

Moderbolaget och koncernen	2016	andel kvinnor	2015	andel kvinnor
Styrelsen	9	33%	9	22%
Övriga ledande befattningshavare	7	43%	7	43%

Löner, andra ersättningar och sociala kostnader

	2016		2015	
	Löner och ersättningar	Sociala kostnader	Löner och ersättningar	Sociala kostnader
Moderbolaget och koncernen	63 703 496	34 554 154	61 724 202	32 636 509
varav pensionskostnad		11 269 510		10 622 509

Av moderbolagets pensionskostnader avser 958 (1 141) tkr gruppen styrelse och VD. Företagets utestående pensionsförpliktelser är försäkrade.

NOT 32 Anställda och personalkostnader, forts

Löner och andra ersättningar fördelade mellan styrelseledamöter m.fl. och övriga anställda

	2016		2015	
	Styrelse o VD	Övriga anställda	Styrelse o VD	Övriga anställda
Moderbolaget	2 892 514	62 022 589	2 742 000	56 735 246
(Varav tantiem o.d.)	0	0	0	0

Ersättningar till ledande befattningshavare

Till styrelsens ordförande och de av bolagsstämman valda ledamöter utgår arvode enligt bolagsstämmans beslut. De två personalrepresentanterna erhåller inget arvode. Ersättning till verkställande direktören utgörs av fast månadslön samt pension. Till andra ledande befattningshavare utgörs ersättningen av fast månadslön. Med andra ledande befattningshavare avses de personer som tillsammans med verkställande direktören utgör företagsledning. Principer för ersättning till VD och ledande befattningshavare fastställs av bolagsstämman.

Avgångsvederlag

I händelse av uppsägning från bolagets sida utgår avgångsvederlag till VD med två årslöner. För andra ledande befattningshavare utgår inget avgångsvederlag utan anställningsavtalet följer lag och kollektivavtal.

NOT 33 Arvode och kostnadsersättningar till ombud

Löner, andra ersättningar och sociala kostnader

Koncernen och moderbolaget

	2016			2015		
	Fakturerade belopp	Löner och ersättningar	Sociala kostnader	Fakturerade belopp	Löner och ersättningar	Sociala kostnader
Fritidsombud	6 685 330	178 407	38 072	8 137 995	170 315	44 688
Specialombud	563 635	0	0	564 628	0	0
Summa	7 248 965	178 407	38 072	8 702 623	170 315	44 688

NOT 34 Arvode och kostnadsersättningar till revisorer

Koncernen och moderbolaget

	2016		2015	
KPMG				
Revisionsuppdrag		337 501		387 625
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdrag		19 038		35 163
Summa		356 538		422 788

NOT 35 Ersättningar till ledande befattningshavare (Ersättningspolicy finns publicerad på bolagets hemsida)

Ersättningar och övriga förmåner 2016	Grundlön, styrelse-arvode					Övrig ersättning	Summa
	Rörlig ersättning	Övriga förmåner	Pensionskostnad	Övrig ersättning	Summa		
Caesar Åfors, Styrelsens ordförande	326 250	0	0	0	14 854	341 104	
Peter Reuterström, Styrelsens vice ordförande	223 500	0	0	0	14 081	237 581	
Birgitta Bohm, Styrelseledamot	119 000	0	0	0	0	119 000	
Mikael Gerhardsson, Styrelseledamot	119 000	0	0	0	3 994	122 994	
Ceilia Ingre, Styrelseledamot	119 000	0	0	0	1 795	120 795	
Dan Nilsson, Styrelseledamot	146 000	0	0	0	1 400	147 400	
Hans-Christer Palmers, Styrelseledamot	119 000	0	0	0	0	119 000	
Anna-Greta Lundh, Verkställande direktör	1 680 907	0	79 052	957 603	0	2 717 562	
Andra ledande befattningshavare (6 personer)	4 747 441	0	283 284	1 870 927	26 650	6 928 302	
Summa	7 600 098	0	362 336	2 828 530	62 774	10 853 738	

Ersättningar och övriga förmåner 2015	Grundlön, styrelse-arvode					Övrig ersättning	Summa
	Rörlig ersättning	Övriga förmåner	Pensionskostnad	Övrig ersättning	Summa		
Caesar Åfors, Styrelsens ordförande	313 800				8 797	322 597	
Peter Reuterström, Styrelsens vice ordförande	188 700				6 008	194 708	
Birgitta Bohm, Styrelseledamot	109 800					109 800	
Mikael Gerhardsson, Styrelseledamot	112 800				7 085	119 885	
Monica Jonsson, Styrelseledamot	115 800					115 800	
Dan Nilsson, Styrelseledamot	112 800				1 806	114 606	
Hans-Christer Palmers, Styrelseledamot	127 800				1 280	129 080	
Anna-Greta Lundh, Verkställande direktör	1 623 074		80 207	1 140 692	12 659	2 856 632	
Andra ledande befattningshavare (6 personer)	4 703 495		333 472	1 886 785	16 002	6 939 754	
Summa	7 408 069	0	413 679	3 027 477	53 637	10 902 862	

NOT 36 Tilläggsupplysningar angående försäkringsrörelsen

Belopp i tkr

Moderbolaget 2016

	Försäkringsklasser								
	Totalt 2016	Olycksfall och sjukdom	Motor ansvar mot tredje man	Motor övriga klasser	Brand- o annan egend.skada	Allmän ansvarighet	Rätts-skydd	Summa direkt försäkring	Mottagen åter-försäkring
Premieinkomst, brutto	631 039	29 053	95 098	171 730	265 331	17 589	12 468	591 269	39 770
Premieintäkt, brutto	618 821	29 215	94 232	165 853	259 852	17 263	12 207	578 623	40 198
Försäkringsersättningar, brutto	485 313	35 611	66 038	134 071	206 120	9 565	8 907	460 312	25 002
Driftskostnader, brutto	97 086	5 157	12 912	18 954	53 979	3 242	2 569	96 813	273
Resultat av avgiven återförsäkring	-52 206	-943	-28 065	-4 954	-17 846	-159	-239	-52 206	0
Skadeprocent brutto	78,4%	121,9%	70,1%	80,8%	79,3%	55,4%	73,0%	79,6%	62,2%

Moderbolaget 2015

	Försäkringsklasser								
	Totalt 2015	Olycksfall och sjukdom	Motor ansvar mot tredje man	Motor övriga klasser	Brand- o annan egend.skada	Allmän ansvarighet	Rätts-skydd	Summa direkt försäkring	Mottagen åter-försäkring
Premieinkomst, brutto	598 750	26 947	95 601	158 014	251 621	15 788	11 938	559 909	38 841
Premieintäkt, brutto	577 723	24 871	93 281	149 453	243 859	15 291	11 571	538 326	39 397
Försäkringsersättningar, brutto	443 150	17 672	74 467	111 554	196 011	8 356	8 070	416 130	27 020
Driftskostnader, brutto	89 961	3 866	15 143	21 635	44 246	2 731	2 105	89 725	237
Resultat av avgiven återförsäkring	-44 416	-4 047	-2 069	-9 689	-27 641	-387	-583	-44 416	0
Skadeprocent brutto	76,7%	71,1%	79,8%	74,6%	80,4%	54,6%	69,7%	77,3%	68,6%

NOT 37 Kortfristiga skulder

	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Leverantörsskulder	8 345 237	6 830 399	8 345 237	6 830 399
Trafikskatteskuld	16 979 585	14 120 828	16 979 585	14 120 828
Lagstadgade soc avg	1 672 572	1 535 569	1 672 572	1 535 569
Personalens källskatt	1 623 930	1 452 280	1 623 930	1 452 280
Övrigt	198 945	188 753	198 945	188 753
Summa Kortfristiga skulder	28 820 269	24 127 829	28 820 269	24 127 829

NOT 38 Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder 2016-12-31

Belopp i Tkr	Koncernen			Moderbolaget		
	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar						
Immateriella tillgångar	0	0	0	-	-	-
Aktier och andelar	0	2 410 140	2 410 140	0	1 998 810	1 998 810
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	144 079	629 334	773 413	144 079	629 334	773 413
Övriga finansiella placeringstillgångar	0	9 000	9 000	0	9 000	9 000
Depåer hos företag som avgivi återförsäkring	223	0	223	223	0	223
Avsättning för oreglerade skador	77 505	146 564	224 069	77 505	146 564	224 069
Fordringar avseende direkt försäkring	174 825	0	174 825	174 825	0	174 825
Fordringar avseende återförsäkring	17 511	0	17 511	17 511	0	17 511
Övriga fordringar	31 696	0	31 696	31 696	0	31 696
Materiella tillgångar	0	6 831	6 831	0	6 831	6 831
Aktuell skattefordran	11 887	0	11 887	11 887	0	11 887
Likvida medel	45 350	0	45 350	45 241	0	45 241
Upplupna räntetäckter	6 275	0	6 275	6 275	0	6 275
Förutbetalda anskaffningskostnader	13 705	0	13 705	13 705	0	13 705
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	14 068	0	14 068	14 068	0	14 068
Summa tillgångar	537 124	3 201 869	3 738 993	537 015	2 790 539	3 327 554
Skulder						
Återbäring/ägarutdelning och rabatter	-	-	-	-	-	-
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	260 695	0	260 695	260 695	0	260 695
Oreglerade skador	402 766	761 634	1 164 400	402 766	761 634	1 164 400
Pensioner och liknande förpliktelse	3 054	3 246	6 300	3 054	3 246	6 300
Uppskjutna skatteskulder	0	340 542	340 542	0	200 272	200 272
Övriga avsättningar	4 773	0	4 773	4 773	0	4 773
Skulder avseende direkt försäkring	77 014	0	77 014	77 014	0	77 014
Skulder avseende återförsäkring	12 598	0	12 598	12 598	0	12 598
Aktuella skatteskulder	0	0	0	0	0	0
Övriga skulder	28 820	0	28 820	28 820	0	28 820
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	15 436	0	15 436	15 436	0	15 436
Summa skulder	805 156	1 105 422	1 910 578	805 156	965 152	1 770 308

NOT 39 Disposition av företagets vinst eller förlust

Till stämmans förfogande står	
- balanserat resultat	709 421 490
- årets resultat	104 176 459
Summa	813 597 949

Styrelsen föreslår att vinstmedlen balanseras i ny räkning.

NOT 40 Transaktioner med närstående

Närståendetransaktioner med dotterbolag 2016	Strimlusen Förvaltnings AB
Erhållna utdelningar	3 800 000
Lämnade aktieägartillskott	-75 000 000

Länsförsäkringsgruppen

De 23 länsbolagen har valt att organisera den gemensamma verksamheten i Länsförsäkringar AB-koncernen. Koncernen har fått i uppdrag av länsförsäkringsbolagen att bedriva verksamhet inom områden där storskalighet är en avgörande konkurrensfördel och att tillhandahålla sådan service till länsförsäkringsbolagen som av effektivitetsskäl ska produceras och tillhandahållas gemensamt inom Länsförsäkringar.

Som närstående räknar Länsförsäkringar Södermanland, förutom det egna dotterbolaget, även övriga bolag inom länsförsäkringsgruppen.

Inom länsförsäkringsgruppen förekommer transaktioner mellan närstående av såväl engångskaraktär som av löpande karaktär. Till transaktion av engångskaraktär hör köp och försäljning av tillgångar och liknande transaktioner, dessa är normalt av begränsad omfattning. Till transaktioner av löpande karaktär hör tjänster som tillhandahålls av Länsförsäkringar AB gentemot länsförsäkringsbolag avseende utförandet av utvecklingsprojekt och service.

Prissättningen för affärsverksamheten är gjord på marknadsmässiga villkor. Prissättningen av serviceverksamhet inom länsförsäkringsgruppen baseras på direkta och indirekta kostnader. Totalt sett syftar prissättningen till att fördela kostnaderna rättvist inom länsförsäkringsgruppen utifrån förbrukning. Gemensamma utvecklingsprojekt och gemensam service är kollektivt finansierade och faktureras utifrån beslutad fördelningsnyckel.

Under 2016 har bolaget haft transaktioner med Länsförsäkringar AB och dess koncernbolag. Dels utgörs dessa transaktioner av kostnader för gemensam service och gemensam utveckling och dels av provisionersättning avseende försäljning och kundvård för den av Länsförsäkringar Södermanland förmedlade affären, vilket framgår av not 9. Utöver detta har även transaktioner skett vilka syftar till att reglera den interna och externa återförsäkringsaffären.

Länsförsäkringar Södermanland har även under året betalt provision till Länsförsäkringar Mäklarservice avseende den mäklade försäljningen.

Närstående nyckelpersoner

Till närstående nyckelpersoner räknas styrelseledamöter och ledande befattningshavare i Länsförsäkringar Södermanland och dess dotterbolag och nära familjemedlemmar till dessa. Ersättning till närstående nyckelpersoner framgår av not 35.

Nyköping den 16 mars 2017

Caesar Afors
Ordförande

Peter Reuterström
Vice ordförande

Birgitta Bohm
Styrelseledamot

Mikael Gerhardsson
Styrelseledamot

Cecilia Ingre
Styrelseledamot

Dan Nilsson
Styrelseledamot

Magnus Olsson
Styrelseledamot

Eva Pettersson
Personalrepresentant

Anna-Greta Lundh
Verkställande direktör

Thomas Mattsson
Personalrepresentant

Min revisionsberättelse har lämnats den

Mårten Asplund
Auktoriserad revisor